

lallennetta
Hanne Rekin
15.6.1999
Jaana Pietilä

**Perniön Melkkilä
kaivaus- ja inventointikertomus**

LUE:tu.
RHO - ARKISTO
18.4.95
Hanne H.

Perniön Melkkilän kartanon kaivaus ja puistoinventointi
19.-23.9.1994
Helsingin yliopisto / SUKKA-projekti

SISÄLLYSLUETTELO

Arkisto- ja rekisteritiedot	1
Osallistujaluettelo	2
1. Johdanto	3
2. Kaivaukset	5
2.1 Kaivausalue C	5
2.2 Kaivausalue D	7
2.3 Kaivausalue E	8
2.4 Kaivauslöydöt ja rakennusfragmentit	10
2.5 Kellarikaivaukset	11
2.6 Kaivaustutkimusten yhteenveto ja tulkinta	14
3. Puiston kartoitus	16
4. Yhteenveto	18

LIITTEET

-/- 1. Kartta- ja piirrosluettelo	20
-/- 2. Negatiiviluettelo	21
-/- 3. Yhteysluettelo	23
-/- 4. Löytöluettelo	28
-/- 5. Rakennusfragmenttiluettelo	32
-/- 6. Yhteyslomake	34
-/- 7. Kartat ja piirrokset (1-15) (KARTAT = 1-11, PIIRROKSET = 12-15)	-
8. Kuvataulut <i>PUTTAVAT 26.3.95</i>	-
-/- 9. Osteologinen raportti <i>ON TULLUT MIÖHEÄ... -MH</i>	-

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT**PERNIÖ, MÄLKILÄ, MELKKILÄ**

Kunta: Perniö (586)
Kylä: Mälkilä (466)
Tila: Mälkilä, Melkkilä
RNro 1:57
Kiinteistötunnus 58646600010057

Omistaja:

Pentti Melkkilä
Heikkiläntie 87, 25500 Perniö

Karttalehti: 2012 12 Perniö, v. 1981**Tutkimusalueen koordinaatit:**

x= 667515 - 667525
y= 245080 - 245090
z= 23 - 27 m/mpy

Aiemmat löydöt:

-KM 93067:1-116

Aiemmat tutkimukset:

-Turun maakuntamuseon tarkastus 1989.
-Helsingin yliopiston SUKKA -projektin koekaivaus 1993

Löydöt: KM: 94065: 1 - 56
Negatiivit: 111 668 - 726
Rakennusfragmentit: R 1214: 1-5

PERNIÖN MELKKILÄN KAIVAUS

19.-23.9. 1994

KAIVAUSRYHMÄ:

Anna-Maria vBonsdorff

Derek Fewster

Satu Frondelius

Tommi Kangasmaa

Tuija Kuusela

Mia Mantere

Karim Peltonen

Jaana Pietilä

Anu Utriainen

Katja Vuoristo

Raija Ylönen

Osteologi:

Niklas Söderholm

1. JOHDANTO

Melkkilän syksyn 1994 koekaivaukset olivat jatkoa vuoden 1993 koekaivauksille. Tämän vuoden tutkimuksissa keskityttiin viime vuonna paikallistetun kivisen kartanorakennuksen raunioihin. Tutkimusten tavoitteena oli hankkia lisätietoa kivisen kartanorakennuksen ajoituksesta, arkkitehtuurista ja funktiosta, ja siten täydentää viime vuotisia havaintoja. Kaivausten opetustarkoituksena oli perehtyä luonnollisten kerrosten mukaiseen kaivamiseen ja sen vaatimaan dokumentointiin. Alkuperäisen tutkimussuunnitelman mukaista kartanon ympäristön inventointia ei ehditty suorittaa, mutta päärakennusta ympäröivän puiston kasvistoa japuistorakenteita kartoitettiin.

Kaivauksia suoritettiin nykyisen kartanorakennuksen kellareissa sekä rakennuksen itäpuolisella terassilla (liite 7.1 ja 7.8). Kaivauskohteet havaintoineen ja puiston inventointi on kukin selostettu omassa luvussaan. Tutkimusalueen sijainnin ja topografian sekä tutkimuskohteen historian osalta viitataan viimevuotiseen kaivausraporttiin.¹ Kaivauksia ja niiden raportointia ohjasi HuK Karim Peltonen. Osteologisen analyysin suoritti fil. yo Niklas Söderholm.

Kaivaukset rahoitti Perniön kunta myöntämällä SUKKA -projektille 6000 mk:n avustuksen kunnallisneuvos Kaarlo Saariluoman rahastosta. Hanke on saanut lisäksi materiaali- ja välinetukea Helsingin yliopiston arkeologian ja taidehistorian laitoksilta. Erityinen kiitos kuuluu Leena ja Pentti Melkkilälle, jotka ystävällisesti myönsivät tutkimusluvan kotiinsa, ja Perniön kunnan kulttuurisihteerin Arja Alanteelle, joka on hoitanut hankkeen yhteyksiä Perniössä. Kiitokset myös Alikulman nuorisoseuralle, joka antoi Alikulman nuorisoseurantaloon tutkimusryhmän käyttöön.

Kaivausmenetelmät ja dokumentointi

Kaivauksilla kokeiltiin nk. luonnollisten kerrosten mukaan kaivamista.² Kaivettu maa pyrittiin poistamaan havaittujen luonnollisten kerrosten mukaisesti, kerrosten keskinäiseen muodostumisjärjestykseen nähden takaperoisesti. Kellaria lukuunottamatta kaivettua maata ei seulottu. Kaivausalueita peitettäessä niihin jätettiin kellaria lukuunottamatta pohjalle merkiksi kaistale sinistä rakennusmuovia.

Miksi
Ei?

¹ Ks. Perniö Melkkilä, SUKKA -projekti 1993. Koekaivauskertomus, museoviraston rakennushistorian osaston arkisto. Helsinki.

² Menetelmästä tarkemmin ks. mm. seuraavat teokset:
Barker, P., 1978. Techniques of Archaeological Excavation.
Harris, E., The Harris Matrix.

Kerrokset ja rakenteet dokumentoitiin yhteyksinä, joista toisinaan vakiintuneen terminologian puuttuessa on käytetty myöskin nimitystä yksikkö tai kerros. Yhteyksien dokumentoinnissa käytettiin apuna erityistä yhteyslomaketta (liite 6), jonka avulla yhteyksien dokumentointi pyrittiin saamaan keskenään vertailukelpoiseksi. Kerrosten väliset johtopinnat ja erilaiset rakenteet dokumentoitiin valokuvaamalla ja piirtämällä. Kaivausalueiden suhteellisen pienuuden vuoksi löydöt otettiin talteen yhteyden mukaan, ilman koordinaatteja. Terassilta löydettyjä luita ei otettu talteen, samoin osa terassilta löytyneistä rautaesineistä on heitetty pois, mutta niistä tehdyt piirroset on liitetty loppuun (piirros 14).

Raportin loppuun on liitetty yhteyksistä laadittu kaavio (piirros 12), josta selviää yhteyksien keskinäinen suhde ja suhteellinen ajoitus. Kaavio on edelleen ryhmitelty ajallisesti eri yhteyksien muodostamiksi vaiheiksi.

Kaivausmetodina luonnollisten kerrosten mukaan kaivaminen osoittautui erittäin käyttökelpoiseksi. Melkkilässä, jossa stratigrafia on selkeä ja kerrostumat paikoitellen hyvinkin paksuja menetelmä säästi huomattavasti aikaa. Luonnollisten kerrosten mukaan kaivaminen vaatii kuitenkin tarkkaavaisuutta, sillä kerrokset eivät ole aina yksiselitteisesti erotettavissa toisistaan. Raportissa ja kartoissa yhteysnumeroihin viittaaminen helpottaa työtä, koska kunkin kerroksen yksityiskohtien selostaminen voidaan tehdä yhteysluettelossa. Lukija joutuu ehkä selailemaan raporttia tavanomaista enemmän etsiessään tietoja kustakin yhteydestä, mutta toisaalta lukija säästyy kutakin kerrosta yksityiskohtaisesti kuvaavilta lausehirviöiltä. Myös lopputulos on lukijaystävällinen koska usein monimutkaisten kerrosten muodostaman kokonaisuuden tulkinta on tehty jo raportissa.

2. KAIVAUKSET

Terassilla suoritettujen koekaivausten tavoitteena oli tutkia terassin sisään jäävän kivikartanon raunio-osan rakenteita ja selvittää kivrakennuksen ulkoseinien sijainti sekä mahdollinen huonejako.

Päärakennuksen itäpuolinen terassi on nykyisen päärakennuksen mittainen eli noin 27 metriä pitkä ja 11 metriä leveä. Terassi on korkeimmillaan eteläpäädyssä, noin 2 metriä pihan yläpuolella. Koska pihamaa kohoaa pohjoiseen päin, ei terassin ja pihamaan välille muodostu korkeuseroa rakennuksen pohjoispäädyssä. Terassia reunustaa kivistä ladottu muuri, joka peittyy pensaiden taakse. Terassille on istutettu erilaisia koristekasveja, ja sitä peittää tasainen nurmikkenttä. Terassi on suhteellisen tasainen, mutta sen pihanpuoleinen itäsivu viettää tasaisesti n. 1,5-2 m:n matkalta alaspäin pystysuoraan kivistä ladottuun reunukseen asti. (ks. kartta 1).

Yleiset toimenpiteet

Kaivausten aluksi kartanorakennuksen kivijalassa olevaan betoniseen tuuletusputkeen vaaittiin kiintopiste, joka nimettiin kiintopiste IV:ksi (26.08 m/mpy). Samalla terassin alueesta laadittiin yleiskartta 1:100 (kartta 1), josta selviää kaivausalueiden sijainti ja suhde syksyn 1993 kaivausalueisiin.

Terassille merkittiin ja avattiin kolme metrin levyistä koejaa (C, D ja E), jotka nimettiin avaamisjärjestyksessä, viimevuotisten kaivausalueiden jatkoksi. Koejat sijoitettiin terassille osittain sattumanvaraisesti, osittain viimevuotisten havaintojen perusteella. Koejia ei sidottu viime vuonna käytössä olleeseen koordinaatistoon, vaan kaivausalueet suhteutettiin nykyisen kartanorakennuksen akselin mukaisiksi, vetämällä terassille rakennuksen suuntainen 10 m pitkä peruslinja. Tämän peruslinjan suunnaksi saatiin 351 astetta. Viimevuotisen koordinaatiston ja tämänvuotisten kaivausalueiden ero on siis -9 astetta itään (Vuoden 1993 kaivauskoordinaatisto oli sijoitettu pohjois-eteläsuuntaisesti, suuntaan 360 astetta = 0).

2.1 KAIVAUSALUE C

Kaivausalue C (1x3m) pyrittiin sijoittamaan siten, että se leikkaisi kivikartanon oletetun pohjoisen ulkoseinän. Samalla yritettiin selvittää miksi maa terassin keskellä olevassa painanteessa (entinen kukkapenkin paikka) painuu jatkuvasti alaspäin. Siksi oja terassin syvyys suunnassa sijoitettiin siten, että se leikkasi painanteesta sektorin (ks. kartta 1, kuva 111 675).

Kaivaminen alueella C aloitettiin pihanurmen poistolla (yht.0). Nurmen alta paljastui tumma ja hiekkapitoinen ruokamultakerros (yht. 5), joka oli paksuimmillaan ojan pohjoispäässä. Kaivausalueen pohjoisosassa yhteyden 5 sisään jäi savinen linssi, joka nimettiin yhteydeksi 6.

Yhteyden 5 alta paljastui alueen eteläpäässä tiili- ja laastikerros (yht. 8) (negat. 111 671). Ojan keskiosaan jäi hyvin pehmeä hiekkakerros (yht. 9), jonka leikkasi koeojan pohjoispäässä selvärajainen puolikaaren muotoinen yhteys 15 eli tiivis saven ja mullan sekainen maa. Yhteys 15 kaivettiin sen luonnollisia rajoja noudattaen pois, jolloin osoittautui, että kyseessä oli yhteyteen 9 kaivetun, alaspäin kapenevan kuopan täytemaa. Koska kuopan rajat noudattivat maanpinnalla näkyvän painanteen rajoja, tulkittiin se kukkapenkin pohjaksi. Yhteyden 15 alta paljastui jo koeojan eteläpäässä aiemmin havaittu yhteys 8 eli tiili ja laastimurskakerros.

Yhteyden 15 poistamisen jälkeen kaivamista jatkettiin poistamalla seuraavaksi yhteys 9 (hiekkakerros). Yhteyden alta paljastui lisää yhteyttä 8 sekä savinen hiekka (yhteys 16), jonka yhteys 15 myös leikkasi. Yhteyden 16 poistamisen jälkeen yhteys 8 osoittautui koko koeojan kattavaksi kerrokseksi.

Tässä vaiheessa yhteys 8 poistettiin, jolloin sen alta paljastui suurehkoista kivistä, laastista ja tiilestä koostuva kerros (yht. 19). Yhteys 19 oli koostumukseltaan hyvin löyhää ja suurimpien kivien väliin jäi tyhjää tilaa. Koeojan itäsivun alaosan irtonaisiksi luullut kivet osoittautuivatkin paikalleen muuratuiksi ja osittain tuhoutuneeseen holvaukseen kuuluviksi (yht. 20). Holvaus noudatti juuri ja juuri kaivausalueen reunaa siten, että holvauksen ehjä osa kaartui kaivausalueen profiilin alle, jonne jäi kaivausalueen mittainen n. 30 cm:ä korkea tyhjä tila (negat. 111 678 ja 679). Holvauksen päitä ei kaivausalueella tavoitettu ja piikillä kokeiltaessa holvaus tuntui jatkuvan kaivausalueen kummassakin päässä syvemmälle maan sisään.

Koska tutkimuksen kannalta tärkeät rakenteet oli tavoitettu, eikä alueen kaivaminen syvemmälle turvallisuusseikkojen ja aikataulun puolesta ollut mielekäästä, kaivamien lopetettiin tähän tasoon. Koska ojaa ei myöskään voinut jatkaa pohjoiseen (huonosti sijoitettu jätemaakasa esteenä), päätettiin nykyisen päärakennuksen viereen avata toinen koeoja (E).

Tutkimuksen kannalta oli arvokasta, että löydettyssä holvinosassa sijaitsi ikkuna-aukko. Ikkuna-aukko on muodoltaan neliömainen ja tehty laattamaisista kivistä (kuva 111 677 ja piirros 4). Sijoittelunsa (holvin kaartuvassa osassa, suhteellisen korkealla seinässä) ja muotonsa puolesta se on lähes identtinen kellarin A3 ikkunan kanssa (ks. koekaivauskertomus 1993).

Stratigrafia

Koeojan stratigrafia on varsin selkeä. Koeojan vanhin yhteys on holvimuuraus (20), joka on täytetty ja peitetty purkumaalla (19 ja 8). Purkumaan päälle on kasattu savista hiekkaa (16) ja hiekkaa (9). Koska em. mainitut yhteydet ovat huomattavan tasaisia, voidaan olettaa että ne ovat täytemaakerroksia, joilla on tasattu pohjoiseen viettäviä raunioita. Kerrosten läpi kaivettu, yhteyden 15 täyttämä kuoppa on kerroksia nuorempi, mutta sen rajoja ei voitu erottaa koko koeojaa peittävässä ruokamultakerroksessa (5). Yhteys 5 ei ilmeisesti ole yksi yhtenäinen kerros vaan muodostuu useammasta kerroksesta, joita ei kuitenkaan havaittu kaivettaessa. Tätä tulkintaa

tukee yhteyden 5:n sisässä havaittu savinen maa (yht.6) (negat. 111 678 ja 679, kuvat 111 680, 681, 682, 712, 713, 714).

Maan pinnalla havaittu kukkapenkin kohdan painuminen johtuu todennäköisesti maan tiivistymisestä sekä toisaalta siitä, että penkkiä kaivettaessa raunioita peittäneet tiiviit saviset kerrokset ovat rikkoutuneet ja siten kukkapenkin hienojakoisempi maa on päässyt valumaan raunioiden ja purkukerrostien tyhjiin koloihin.

2.2 KAIVAUSALUE D

Alue D (1x3m) sijoitettiin terassiin nähden poikittain siten, että sen oletettiin leikkaavan kivikartanon oletettu itäseinä. Terassin reunan ja kaivausalueen itäpäädyn väliin päätettiin jättää n. 2 m:n kaivamaton vyöhyke koska pelättiin, että kaivaminen terassin kylmämuuratun kivireunuksen vieressä saattaisi aiheuttaa reunan sortumisen (kuva 111 676).

Kaivausalue D:n päältä poistettiin nurmikerros (yht. 0), jonka alta paljastui ruokamultakerros (yht. 5), joka jatkui kaivausalueen länsi- ja itäpäädyissä keskiosaa syvemmälle. Keskiosassa paljastui selkeärajainen, noin metrin leveä hiekkakerros (yhteys 10), jota ei kuitenkaan kaivettu ennen kuin yhteys 5 oli poistettu alueen päädyistä. Kaivausalueen länsipäädyssä yhteyden 5 alta paljastui tiivis kivistä, tiilestä ja laastista koostuva kerros (yht. 13), jonka päällä ollut irtonainen laastin, tiilen ja mullansekainen maa poistettiin yhteyden 5 mukana. Kaivausalueen itäpäässä yhteyden 5 alta paljastui yhteys 13, joka kuitenkin erosi länsipäästä siinä, että yhteys oli itäpäässä huomattavasti löyhempi ja suurimpien kivien väliin valui maata.

Yhteyden 5 kaivamisen jälkeen ojan keskiosasta poistettiin edellä mainittu yhteys 10. Sen seassa havaittiin nokea ja yhteyden alta paljastui ohut nokikerros, jota ei kuitenkaan yksilöity omaksi yhteydeksi. Yhteyden 10 alta paljastui kaivausalueen päissä jo aiemmin havaittu yhteys 13, joka näin kattoi koko kaivausalueen.

Yhteys 13 kaivettiin pois ja sen alta paljastui alueen itä- ja länsipäädyissä yhteys 21 eli kalkkilaastin, tiilimurskan ja rakennuskivien muodostama maa. Kaivausalueen keskiosaan jäi erittäin laastipitoinen alue, joka nimettiin yhteydeksi 22.

Molempia yhteyksiä kaivettaessa, osoittautui että kaivausalueen länsipäätyyn jäi muuraus (yht. 33), joka näytti jatkuvan suorassa kulmassa alueen eteläsivua pitkin. Lähempi tarkastelu kuitenkin osoitti, että kyseessä oli kaksi erillistä muurausta (yhteydet 33 ja 38), joista jälkimmäinen (38) eli kaivausalueen eteläsivun suuntainen muuraus liittyi länsipäädyn muuraukseen (33). Sortumaherkkien profiilien vuoksi aluetta ei kaivettu syvempään (kuvat 111 721 ja 722).

Muuraus 33 oli tehty suurista ja pyöreistä luonnonkivistä, joiden välissä oli käytetty pienempiä kiviä. Muuraus jäi osittain kaivausalueen länsipäädyn sisään, joten muurauksen paksuutta ei

voitu selvittää, samoin epäselväksi jäivät muurauksen mahdollinen kaarevuus ja tarkka linjaus. Kaivausalue C:n holviin nähden muuri 33 asettuu kuitenkin samalle linjalle, joten on mahdollista, että ne ovat molemmat samaa seinää (kuvat 111 686 ja 687).

Muuraus 38 erosi jonkin verran muurista 33. Muuri 38 oli tehty matalista, laattamaisista kivistä eikä se liittynyt muuriin 33 sidekivin (negat. 111 719). Muuri oli n.1,5 metriä pitkä ja sivusi kaivausalueen eteläreunaa, jonka sisään se kääntyi, muodostaen alaosaansa pykälän, joka ei kuitenkaan jatkunut 40 cm:ä pidemmälle kulmasta (negat. 111 722). Eteläprofiilin sisään jäänyttä osaa voitiin jonkin verran tarkastella maata poistamalla ja se näytti jatkuvan umpinaisena ja yhtenäisenä profiilin sisään. Erikoista muurissa oli sen kaareva muoto, joka näkyi parhaiten ylhäältäpäin katsottaessa. Stratigrafisesti muuri 38 on tulkittava muuria 33 nuoremmaksi (Kartta 5).

Stratigrafia

Alueen stratigrafia ei juuri poikkea alueen C stratigrafiasta (ks. kartta 5). Stratigrafisesti vanhimmat yhteydet ovat muurit 33 ja 38, joista jälkimmäinen on edellistä nuorempi. Muureja vasten ja niiden päälle on kasattu erilaisia purkumaakerroksia (22, 21 ja 13), joista 22 on runsaasta laastipitoisuudesta ja yhteydessä säilyneistä kalkkimaalauksen kappaleista päätellen (lähemmin ks. luku 2.4) paikalle romahdutettua seinärappausta (negat. 111 688 ja kuva 111 715).

Yhteyksiä 22 ja 21 peittävä yhteys 13 on sekin todennäköisesti purkumaata, jonka multa on värjännyt. Alueen keskiosaan jäänyt hiekkakerros (yht. 10) (kuvat 111 684 ja 685) on suhteellisen lähellä nurmikon pintaa ja saattaa olla terassin suuntainen hiekkakäytävä, jollaisia näkyy Melkkilästä otetuissa vanhoissa valokuvissa.

Koko kaivausalueen kattava ruokamultakerros (yht.5) peittää hiekkakerroksen, mutta esiintyy myöskin sen vierellä. Jos tulkinta hiekkakerroksesta on oikea, on yhteyden 5 täytynyt syntyä vähintään kahdessa vaiheessa, siten että yhteyden ylin, nurmikon alainen osa on syntynyt myöhemmin ja peittänyt alleen yhteyden 10 ja sen kanssa samassa tasossa olevat yhteyden 5 osat (ks. kartta 5).

2.3 KAIVAUSALUE E

Kolmas kaivausalue (E) sijoitettiin nykyisen päärakennuksen viereen tavallaan viime vuotisen B-alueen jatkoksi, mutta kuitenkin eri akseliin. Terassi E päätettiin avata kun oli havaittu, ettei terassi C tuottanut toivottua tulosta, toisin sanoen kivikartanon pohjoisseinää ei löydetty.

Terassi C:n kohdalla lähdettiin olettamuksesta, että koeojan avulla voidaan paikallistaa viime vuonna talon alta löydetyn C1-holvin pohjoisseinä eli kivikartanon oletettu pohjoisseinä (ks.

kartta 8). Koeojan sijoittaminen B-ojan (1993) jatkoksi oli perusteltua koska ko. ojasta löydettiin viime vuonna C1 -holvin eteläseinäksi tulkittu muuri. E-oja avattiin aluksi 1 x 2 m:n suuruisena, mutta sitä laajennettiin kaivamisen edistyessä pohjoiseen niin, että se oli lopulta 1 x 3,8 m:n kokoinen (kartta 1).

Kuten C- ja D-ojissa, esiintyi E-ojassakin nurmikerros (0) sekä sen alainen ruokamultakerros (5). Yhteyden 5 alta paljastuivat yhteydet 23 ja 24 eli hiekkakerros (23), joka peitti osittain tiili-laastimurskakerroksen (24). Profiilista voitiin havaita, että yhteyttä 23 peitti ojan eteläpäässä hyvin tumma humuskerros, jota ei kuitenkaan erotettu omaksi yhteydekseen, yhteyttä 5 kaivettaessa. Yhteyden 24 alta paljastui kiviä, laastia ja tiiltä sisältävä kerros (26), jota kaivettaessa havaittiin kiinteitä rakenteita (negat. 111 717). Rakenteista toinen oli itä-länsi-suuntainen muuraus (32), johon liittyi pohjoispuolella kaivausalueen ulkopuolelle, alueen itäisivun myötäisenä jatkunut muuraus (36) (kuvat 111 698, 699 ja 700, kartta 7).

Muuraukset erosivat jonkin verran tekotavoiltaan toisistaan eivätkä ne liittyneet elimellisesti toisiinsa vaan niiden väliin jäi tiivis, mutta selvä sauma. Muuraus 32 oli metrin paksu, ja sen eteläpuolelta löydettiin hieman syvemmälle kaivettaessa etelään päin kaartuvan, profiilissa selvästi erottuvan tiili- ja kiviholvauksen tynkä (kuva 111 704 ja kartta 7). Muurin pohjoispuolella profiilia avattiin sen verran, että muurauksen voitiin todeta jatkuvan maan alla itään. Muurin tekotapa on varsin samankaltainen talon alla olevien kellareiden kanssa, toisin sanoen siihen on muurattu juoksuiksi ja siteiksi suurehkoja (n.50 cm halkaisijaltaan) kiviä vuoroin pienempien kivien kanssa. Muuraus tulkittiin siten, että kyseessä on C1 holvin terassin puolelle jatkuva pohjoisseinä, joka saattaa olla samalla kivikartanon pihan eli pohjoisenpuoleinen ulkomuuri.

Muuraus 36 on huomattavasti ongelmallisempi. Se on tehty laattamaisista kivistä, joiden lisäksi siinä on käytetty tiiltä. Muurauksen kokoa ei voitu päätellä, mutta se jatkui kaivausalueen pohjoispäädyn sisään. Muurin paksuus jäi samaten arvoitukseksi. Muurin ja muurin 32 välinen sauma oli hyvin tiivis ja sitä oli tiivistetty pienillä kivillä ja laastilla, mutta muurien väliltä puuttuivat kuitenkin selvät sidekivet, mistä päätellen ne olivat erillisiä rakenteita (kuva 111 705). Muuri 36 on suhteessa nuorempi kuin 32, mutta niiden absoluuttista ikäeroa on mahdoton päätellä.

Stratigrafia

Kuten muillakin kaivausalueilla, ovat muurirakenteet E-alueellakin vanhimmat yhteydet. Muuraus 32 on suhteellisesti vanhin, ja sitä seuraa muuri 36. Rakenteet on peitetty purkumaakerroksilla (24 ja 26) ja hiekkakerroksella (23). Epäsäännöllisestä muodostaan päätellen hiekkakerros ei ole pihatie (toisin kuin alueella D), vaan täytekerros. Täytemaakerroksia peittää kaikkien kaivausalueiden kanssa yhteinen kerros 5, joka E-alueella on kuitenkin muita alueita huomattavasti ohuempi. Alueen kerrokset ovat lähes samanlaiset viime vuotisen B-alueen kerrosten kanssa.

2.4 KAIVAUSLÖYDÖT JA RAKENNUSFRAGMENTIT

Löydöt

Valtaosa terassin löydöistä on ajoituksellisesti epä~~määrä~~istä punasavikeramiikkaa. Keramiikan hyvästä laadusta ja astiamuodoista päätellen se on kuitenkin suhteellisen nuorta (aikaisintaan 1600-luvulta). Punasavikeramiikan lisäksi muista keramiikkalaaduista ovat edustettuina fajanssi (94065:1) ja posliini (94065:2) sekä kivitavara (94065:19, 30 ja 31), joka sekin on tyyllisesti 1500-lukua nuorempaa. Fajanssin joukossa on valkoiseksi lasitettujen, litteiden punasavikeramiikkalaattojen kappaleita, jotka todennäköisesti ovat fajanssikaakeleita (Löydöt: KM 94065:10 ja 13).

Yhtä vaikeasti ajoitettavaa on löydöissä esiintyvä talouslasi. Se on pääosin värillistä ja peräisin pulloista ja purkeista. Laadultaan se on suurimmaksi osaksi korkeatasoista ja vähän iridisoitunutta. Lasilöytöjen joukosta puuttuvat kokonaan vanhemmalle Vaasa-ajalle ja keskiajalle tyypilliset johtomuodot kuten nuppilasit tai passglassit. Typologisesti ja laadullisesti talouslasiaineiston ajoitus painottuukin 1700-luvulle ja sitä nuoremmaksi.

Ikkunalasin joukossa sitä vastoin esiintyy vanhempaa ikkunalasia, jossa lasin reuna on tasattu retusoimalla. Ikkunalasin valtaosa on kuitenkin nuorempaa, osittain jopa 1900-luvulle ajoittuvaa (osa ikkunalasista on valmistettu vetämällä, joka valmistusmenetelmänä on ollut käytössä aina 1900-luvulle saakka).

Terassin löydöistä tutkimuksen kysymyksenasettelun kannalta mielenkiintoisin on kaivausalueelta E, muuria 32 vasten painuneena (yhteyden 26 joukosta) löytynyt metallilevy (KM 94065:36). Levy on kookas (n. 40 x 70 cm) ja koostuu useasta pienemmästä (n. 25 x 25 cm) yhteen niitatusta rautalevystä, jotka on asetettu osittain limittäin (piirros 15). Levyssä on reikiä, jotka näyttävät muodostavan kaksi suoraa linjaa. Levy tulkittiin oven tai ikkunaluukun raudoitukseksi. Levyä ei tätä kirjoitettaessa ole konservoitu, mutta alustavien tietojen mukaan siinä olisi pinnassa mahdollisia maalijäänteitä. Löytö 94065:35 (metallilevy) on osa edellä kuvattua löytöä, samoin mahdollisesti löytö numero 94065:33 eli pieni metallilevyn katkelma. Suuri rautalevy saattaa olla kivikartanon ovesta tai ikkunaluukusta peräisin, ja joutunut maahan kivikartanoa purettaessa.

Löydöt ovat kaikki luonteeltaan sekundaarisia ja kulkeutuneet paikalle täyttökerrosten mukana, ehkä purkukerroksista löydettyä retusoitua ikkunalasia lukuun ottamatta. Se saattaa tyyppinsä ja löytökontekstinsä puolesta olla peräisin kivikartanosta. Purkukerrosten seasta tulleet löydöt ja erityisesti alueella D, kerroksen 13 (purkukerros) pinnassa olleet luut viittaavat siihen, että terassia on sen täytön yhteydessä käytetty tunkiona, johon kasattu sekalaista talousjätettä.

Rakennusfragmentit

Esinelöytöjen lisäksi kaivauksilla talletettiin rakennusfragmenteiksi joukko rakenteiden osia (yhteensä 5 kpl:tta), joilla katsottiin olevan erityistä merkitystä kivistä rakennuksen tutkimuksen kannalta.

Rakennusfragmentti numero 1 on todennäköisesti lattiatili. Tiili on huomattavan leveä ja poikkeaa mittasuhteiltaan selvästi muista kaivauksissa löydettyistä tiilistä.

Toinen rakennusfragmentiksi luotteloitu tiili on sekin kaivausalue E:ltä peräisin. Tiili näyttää tarkoituksella ylipoltetulta. Tiilen sisus ei ilmeisesti ole ollut poltettaessa täysin kuiva, minkä vuoksi se on polton aikana laajentunut ja pursunut osittain ulos. Tällaisia tiiliä oli kaivausalueella E enemmänkin, niistä kuitenkin vain yksi päätettiin ottaa näytteeksi.

Rakennusfragmentti numero 3 on kalkkivilaan katkelma. Laatta on alkujaan ollut todennäköisesti samanlainen kuin kellarissa A2 olevat laatat. Vastaavanlaisia laatankatkelmia löytyi muiltakin kaivausalueilta sekä nykyisen päärakennuksen alta.

Rakennusfragmenteista mielenkiintoisimmat ovat numerot 4 ja 5. Nämä fragmentit ovat useasta kappaleesta koostuvia ja seinäpinnoista peräisin. Numero 5 on valkoiseksi kalkittua rappausta. Fragmentti numero 4 on vastaavanlaista, mutta erotuksena edelliseen siinä on säilynyt katkelmia punaisella, mustalla ja oranssilla (mahd. myös vaalean sinisellä) tehdyistä maalauksista (piirros 13.1 ja 13.2, ja kuva 111 715).

2.5 KELLARIKAIVAUKSET

Raija Ylönen

Kellarikaivausten tavoitteena oli selvittää kellareiden käyttötarkoitusta, mahdollisia eri käyttövaihtoehtoja sekä ajoitusta. Tämän selvittämiseksi kellarin A3 (ks. kartta 8) kaakkoisnurkkaan avattiin huoneen suuntaisesti 1 x 2 m kaivausalue (kuva 111 674).

Kellarin lattiaa peitti kauttaaltaan kuiva multakerros (yht.1) joka sisälsi osittain maatonutta paperi- ja pahvirokkaa sekä posliinin, ikkunlasin ja kukkaruukkujen sirpaleita. Multakerros oli huoneen nurkassa selvästi paksumpi ja oheni ovensuuta kohti, missä se oli paikoin vain sentin paksuinen.

Multakerroksen alla oli savea (yht. 2 ja 7), ja seinän vieressä puhtaampaa multaa (yht. 4). Multa (yht. 4) rajoittui vain seinän vierustalle, ulottuen n. 50 cm seinästä ulospäin, peittäen siltäosin saven. Savi oli paikoitellen kovaa (yht. 2), mutta suurimmaksi osaksi osittain hiekan- tai mullan-

sekaista (yht. 7) ja sitä paljastui lähes kaikkialta kaivetulta alueelta, lukuunottamatta kaakkoisnurkkaa 0/0.

Yhteyden 7 alta paljastui mukulakivilattia (yht. 14) (kuvat 111 668 ja 669) ja huoneen nurkan puoleisesta päädyistä lattian päältä, irtonaisia kiviä ja yksi kalkkilaatta (kivet ja laatta = yht.11) (negat. 111 672 ja kuva 111 673). Jälkimmäiset poistettiin ensimmäiseksi, omana yhteytenään, ennen lattiakivien poistamista. Samoin omana yhteytenään kaivettiin irtonaisten kivien (11) ja lattiapinnan välinen maa (yht. 12), joka oli hiekkansekaista multaa ja sisälsi laastimuruja ja paikoitellen hiiltä. Yhteys sisälsi myös luuta, joitakin kalansuomuja ja yhden purkista tai pullosta peräisin olevan lasin kappaleen (KM 94065:39).

Kun yhteys 12 oli kaivettu pois, oli lattia (14) saatu esille koko kaivausalueelta. Lattiapinta oli hyvin tasainen ja keskeltä huonetta ylempänä painuen huoneen nurkkaa kohti, mistä poistettiin irtonaiset kivet (11). Lattiakivien välissä, erityisesti nurkan puoleisessa ruudussa, oli paikoitellen hiiltä. Lattiakiviä ei kuitenkaan poistettu koko kaivausalueelta, vaan kaivausta jatkettiin vain ruudun 1/0 alueella. Lattia muodostui n.20-30 cm kokoisista kivistä, jotka olivat hyvin tiukasti toisissaan kiinni. Osa kivistä oli pitkulaisia ja aseteltu pystyyn. Kivet numeroitiin liidulla, vaaittiin ja poistettiin.

Oven puoleisessa päädyssä kivien välissä oli erotettavissa omana yhteytenään puhdas, vaalea hiekka (yht. 3), joka oli osittain näkynyt heti yhteyden 1 poiston jälkeen, mutta joka vasta nyt kaivettiin pois.

Muuten kivien välissä ja alla oli tummaa, hiekkansekaista multaa, joka laskettiin kuuluvaksi samaan yhteyteen kivien kanssa (yht.14), koska kivien poiston yhteydessä maa sekoittui ja oli mahdotonta huomata, kuuluiko kivein välissä oleva maa mahdollisesti eri yhteyteen kuin kivien alla oleva maa. Lattiakiviin liittynyt maa oli tummaa ja siitä löytyi luuta ja suomuja.

Yhteyden 14 alta paljastui tumma, kostea hiekka-savi (yht.17)(kuva 111 708), joka oli tiivistä ja puhdasta. Siitä löytyi yksi punasavikeramiikan pala ja joitakin suomuja. Yhteyden 17 vieressä (Yhteyden 17 ja seinän välissä) ja lomittain sen alla, oli laastikerros (yht. 18)(kuva 111 709), joka myös paljastui yhteyden 14 alta. Laastikerros rajautui seinän vierustalle ja koostui isoista laastimöykyistä ja laastin sekaisesta tummasta maasta. Yhteyden alaosasta alkoi löytyä paljon suomuja ja isoja luita.

Yhteyksien 17 ja 18 alta paljastui tiilimuruja sisältänyt savensekainen hiekka (yht. 28), joka koostumukseltaan oli tiivistä ja josta ainoa löytö oli eläimen hammas. Yhteyden leikkasi nurkassa 1/0 yhteyden 18 alta paljastunut tumma, ilmavampi ja karkeampi savensekainen hiekka (yht. 25), joka sisälsi tiilimuruja, erittäin runsaasti kalansuomuja selvänä keskittyminä sekä isoja luita (kuva 111 695). Yhteys rajautui n. 30 cm alueelle nurkasta ja tulkittiin kaivamisvaiheessa kuopaksi. Kalansuomut keskittyivät selvästi tähän yhteyteen.

Yhteyksien 25 ja 28 alta paljastui hiiltynyt puu (yht. 27) sekä karkeampi savensekainen hiekka (yht. 29)(kuva 111 718), joka oli hiilen ja noen vaikutuksesta tummaksi värjäytynyt. Näistä hiiltynyt puu kaivettiin ensin pois, jolloin saattoi nähdä, että yhteyden 29 pinta ei ollut tasainen vaan laski nurkkaa 1/0 kohti ja oli lisäksi kuopalla kohdassa, missä hiiltynyt puu oli ollut poikittain kaivausalueeseen nähden (kuva 111 716). Puu ei liittynyt mihinkään nähtävissä olevaan rakenteeseen.

Yhteys 29 sisälsi hiiltynyttä ja maatonutua puusilppua sekä tiilimuruja. Ainoa löytö oli eläimen hammas. Kerros oli suhteellisen paksu ja sen alaosasta paljastui kiviä, joiden välissä yhteyden 29 maa jatkui. Kivet kaivettiin esille ja dokumentoitiin omana yhteytenään (yht.31)(kuva 111 723). Nurkassa 2/0 kiviä peitti vaalea hiekka (yht.30). Kivet olivat selvästi satunnaisesti, eikä niitä oltu aseteltu mitenkään. Kivien koko vaihteli 10-20 cm.

Kiviä poistettaessa havaittiin, että nurkassa 1/1 oli tullut esille suoraan yhteyden 31 alta peruskallio (yht. 35)(kuva 111 696), joka muualla jäi vielä ohuen siltikerroksen alle (yht. 34).

Stratigrafia

Peruskallion päällä olleet kivet olivat selvästi ihmisen toimesta joutuneet paikallensa, mutta niitä ei oltu ladottu tai aseteltu, vaan ne oli heitelty tai kasattu kallion päälle. Kivet olivat eri kokoisia ja ne olivat maassa väljästi ja satunnaisesti. Mahdollisesti kivillä on haluttu tasoittaa alla olevaa peruskalliota. Kivien päälle oli kasattu maata (yht.29), jota oli näin valunut myös kivien väleihin.

Yhteyksiä 25 ja 28 on kaivausalan pienuuden takia vaikea tulkita. Kaivettaessa yhteys 25 tulkittiin kuopaksi, mutta kaivauksen perusteella ei pystytä sanomaan mihin vaiheeseen liittyy yhteys 28 ja onko se vanhempi kuin 25.

Laastikerros (yht.18) seinän vieressä liittyy seinän rakentamiseen tai korjaamiseen. Laastikerrosta osittain peittänyt yhteys 17 (hiekka-savi -kerros) oli puhdas ja tiivis. Kyseessä oli mahdollisesti mukulakivilattian (yht. 14) pohjustamiseen käytetty kerros. Hiekkajuova (yht. 3) ja mukulakivien välissä ollut maa (osa yhteyttä 14) olivat peräisin mukulakivilattian rakentamisvaiheesta.

Mukulakivilattia on ajan myötä painunut huoneen länsipäädyssä alemmas. Kartano on perustettu ainakin osittain peruskallion päälle, ja täytemaakerrokset ovat mahdollisesti ajan myötä tiivisyydessään antaneet periksi. Myös nykyisen kartanon seinissä voidaan havaita routimisen ja maan liikkeiden aiheuttamia vaurioita. Näin selittyisi kellarin lattian voimakas laskeminen länsipäätä kohti. Mahdollisesti kivilattian tasoittamiseksi on päätyyn laitettu laattoja ja irtonaisia kiviä (yht. 11).

Mukulakivilattiaa peittäneet savi- ja multakerrokset (yhteydet 1, 2, 4 ja 7) olivat todennäköisesti kellariin kulkeutunutta irtomaata.

Kellarin runsaat luu- ja kalansuomulöydöt viittaavat ruokatarpeiden käsittelyyn kellarissa. Kerrokset, joista luita löytyi saattoivat olla kellarin lattialle muodostuneita kulttuurikerroksia tai paikalle tuotua täytemaata. Huomionarvoista on, että kalansuomujen määrä suhteessa kalanluihin on moninkertainen, minkä pohjalta voidaan olettaa, että kellareissa on käsitelty (suomustettu) kalaa. Kalankäsittelyä tukee havainto, että kalansuomut keskittyivät suppealle alalle (pääasiassa yhteyteen 25).

Kellari A2

Vertailun vuoksi kaivettiin kellariin A2 koekuoppa. Huoneen pohjoispäädystä (kellarin A3 kaivausalue seinän toisella puolella) poistettiin yksi lattialaatta ja sen alle kaivettiin n. 40 cm syvä koekuoppa. Laattojen alla oli tummaa, karkeaa hiekkaa, joka sisälsi laasti- ja tiilimuruja sekä isoja luita. Seinän vieressä oli havaittavissa laastia (vrt. yht.17) (negat. 111 706 ja 707).

2.6 KAIVAUSTUTKIMUSTEN YHTEENVETO JA TULKINTA

Liittämällä terassin eri kaivausalueet toisiinsa, terassille voidaan luoda yhteinen stratigrafia ja jakaa se edelleen seuraaviin neljään vaiheeseen, jotka ajoittuvat 1500-luvulle³ tai sitä nuoremiksi:

Vaihe I

Havaitut muurirakenteet muodostavat alueen vanhimman vaiheen. Vaikka muurit ovatkin ainakin osittain toisiinsa nähden eri-ikäisiä, ovat ne kuitenkin alunperin muodostaneet kivikartanon, ja kuuluvat siten samaan ajalliseen vaiheeseen. Koska rauniot on hävitetty viimeistään nykyistä päärakennusta rakennettaessa, voidaan vaiheen I katsoa päättyvän viimeistään vuonna 1775, jolloin nykyinen päärakennus on rakennettu.⁴

Vaihe II

Rakenteita täyttävät ja peittävät purkumassat ovat periaatteessa yhtä vanhoja kuin muurirakenteet, mutta koska ne on uudelleen käytetty täyttömaaksi, ajoittuvat ne nykyisen päärakennuksen rakennusvaiheeseen. Samaan vaiheeseen kuuluvat myös muut täyttömaat sekä osittain kaikilla alueilla havaittu ruokamultakerros. Myös itse terassi kuuluu tähän vaiheeseen koska alueen D purkumaat on selvästi ladottu muurien ja terassin reunuksen väliin. Nykyisen päärakennuksen rakennusvaiheita ei ole selvitetty mutta voidaan olettaa että rakennus on pystytetty suhteellisen lyhyellä aikavälillä. Koska raunioita tuskin on jätetty kovin pitkäksi aikaa näkyville, voidaan täytön ja terassin rakentamisen siis olettaa tapahtuneen joko vuonna 1775 tai pian sen jälkeen.

³ Ajoitus perustuu olettamukseen, että kivikartano on rakennettu 1500-luvulla. Lähemmin, ks. viimevuotinen koekaivauskertomus.

⁴ Lähemmin katso koekaivauskertomus Perniön Melkkilä, SUKKA -projekti 1993, Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto. Helsinki.

Vaihe III

Kolmannen vaiheen muodostavat puistokäytävä (yht. 10) ja kukkapenkki sekä osa ruokamultakerroksesta. Nämä kerrokset ja ilmiöt ajoittuvat puisen päärakennuksen valmistumisen ja nykyhetken välille, ja edustavat päärakennuksen pihapiirin jo päättyneitä toimintoja.

Vaihe IV

Neljännän ja viimeisen vaiheen terassilla muodostaa kaikki alueet kattava nurmikerros (yht. 0), joka edustaa pihan nykyistä käyttöä.

Kellari

Kellarin yhteyksistä vain kellarin seinä (yht. 37) voidaan luotettavasti ajoittaa vaiheeseen I. Ajoituksellisesti ratkaiseva on kellarissa havaittu laastikerros (18). Jos kerros on syntynyt kartanorakennusta rakennettaessa, voivat laastikerroksen alle jäädä kerrokset olla kartanoa vanhempia. Jos kerros taas on syntynyt myöhemmin kellarinseiniä kunnostettaessa, voivat laastin alaiset kerrokset ajoittua yhtä hyvin kartanoa nuoremiksi kuin vanhemmiksikin. Ajoittavien löytöjen puuttuessa yhteyksiä ei siis voida sitoa terassin vaiheisiin. Laastikerroksen päällisten kerrosten voidaan kuitenkin päätellä sijoittuvan jonnekin terassin vaiheiden II - IV välille, ajallisesti nykypäivän ja 1500-luvun välille.

4. MELKKILÄN KARTANON PUISTO

Satu Frondelius

Kaivausten yhteydessä suoritettiin Melkkilän kartanon ympäristössä alustava puistoinventointi. Tarkoituksena oli kartoittaa kartanon lähiympäristö erityisesti puistoa ja puutarhaa silmälläpitäen. Samalla oli tarkoitus etsiä merkkejä puistoalueen alkuperäisestä laajuudesta ja mahdollisista rakenteista, esim. terasseista ja puistokäytävistä. Myös kasvistoa kartoitettiin jonkin verran, pääasiassa puuston osalta.

Inventoinnin pohjana olivat Rakel Ali-Melkkilän teoksessaan "Melkkilän historia" mainitsemat tiedot puistosta ja sen historiasta.⁵ Vanhin tähän mennessä löytynyt asiakirjamaininta Melkkilän puistosta on vuodelta 1767 perinnönjakoasiakirjasta.⁶ Siinä käsitellään kartanon hyötypuutarhaa, hedelmäpuita ja humalatarhoja.

Puistoinventointi suoritettiin pääosin 22.-23.9.1994. Puistoalueesta piirrettiin kartta johon merkittiin kartanon lähiympäristö erilaisine puistoelementteineen (kartta 11). Kartta on mittakaavassa siltä alueelta josta oli saatavissa yleiskartta vuodelta 1993⁷, muutoin se on piirretty silmämääräisesti. Alueesta on tarkoitus tehdä tulevaisuudessa laajempi tarkka yleiskartta. Inventointikartan ulkopuolelle jää joitakin puistoon mahdollisesti alunperin kuuluneita osia. Näitä ovat Lystkankare eli metsäsaareke kartanoalueen pohjoispuoleisella niityllä ja pieni lampi n. 500 metrin päässä kartanosta länteen. Lystkankareen Rakel Ali-Melkkilä mainitseekin puistoalueena,⁸ mutta lammen kuulumisesta puistoon ei ole löytynyt mainintoja. Sinänsä se kyllä sopisi hyvin esim. romanttiseen maisemapuutarhaan.

Nykyinen hoidettu puistoalue on aikaisempaa huomattavasti pienempi erityisesti kartanon etelä- ja pohjoispuolelta. Kartanon pohjoispuolen metsittyneestä rinteestä voi vieläkin erottaa jälkiä pengerryksistä ja jopa puistokäytävistä. Lisäksi sieltä löytyi vuoden 1993 kaivauksissa laattakiviterassi, joka mitä ilmeisimmin on ollut aikanaan osa puistojärjestelyjä.

Kartanon eteläpuolella, puutarhan ja teiden takana on ns. Everstinkankare (tai Rakkaudenkankare), joka ainakin vielä 1800-luvun jälkipuoliskolla oli hoidettu osa puistoa.⁹ Siellä on vieläkin

⁵ Rakel Ali-Melkkilä, Melkkilän historia. Perniö 1972.

⁶ Melkkilän kartanon arkistot. Topografika, Valtionarkisto.

⁷ SUKKA -projekti, Melkkilän kartanon kaivauskertomus 1993. Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto. Helsinki.

⁸ Ali-Melkkilä 1972, s.62.

⁹ Ali-Melkkilä 1972, s. 61.

runsaasti villiintyneitä sireenipensaita, jotka muodostavat yhä näkyvän sireenimajan. Sen keskellä olevaan kallioon on hakattu teksti "TILL ÄLSKADE SÜSTER 1813". Alue on siis ollut jonkinlaisessa käytössä jo 1800-luvun alkupuoliskolla, ehkä sireeni-istutuksetkin ovat alunperin jo tuolta ajalta. Muuta erityistä puistokasvillisuutta paikalla ei ole enää havaittavissa. Myöskään edellämainitulla Lystkankareella ei enää näy puistomaisia istutuksia tms.

Nykyinenkin puistoalue on muuttunut ajan kuluessa luonnollisen muutoksen (esim. puiden kasvu ja kuolema) lisäksi mm. siten, että käytäväverkostoa on harvennettu. Vanhoissa maalauksissa ja valokuvissa näkyy esim. kartanon itäpuolisella terassi- ja nurmialueella enemmän hiekkakäytäviä kuin nykyään. Näistä vanhoista käytävistä löytyi jälkiä nurmikon alta sekä vuoden 1993 että 1994 kaivauksissa.

Kasviston osalta inventointi oli hyvin pintapuolista, lähinnä tunnistettiin puustoa. Lehtipuista on vaahtera runsaimmin edustettuna, joskin puistoalueella on myös komeita saarnia ja tammia. Havupuita itse puistossa on vähän, niistä suurin osa on jalokuusia. Itäisellä nurmikentällä on yksi hyvin suuri lehtikuusi. Heti nykyisen puiston ulkopuolella havupuita on enemmän, ja ne ovat tavallisia kuusia ja mäntyjä. Asiantuntijan tekemä perusteellinen kasvianalyysi voisi paljastaa mielenkiintoisia seikkoja Melkkilän kartanon kasviston historiasta, esim. mahdollisista tuontikasveista tai muista kokeiluista.

5. YHTEENVETO

Viime ja tänä vuonna tehtyjen koekaivausten perusteella Melkkilän kivistalon raunioita voidaan pitää hyvin paikallistettuina. Kaivaukset eivät anna täydellistä kuvaa rakennuksen mittasuhteista tai kellareiden tarkasta sijoittelusta, mutta havaintojen pohjalta nämä seikat ovat varsin pitkälle pääteltävissä.

Kivistalon rauniot sijaitsevat puoliksi Melkkilän nykyisen päärakennuksen alla, puoliksi päärakennuksen itäpuolisen terassin sisällä. Kivistalon kellareista kolme on yhä käytössä (kellarit A2, A3 ja B2), neljännen kellarin (C1) jäädessä osittain nykyisen päärakennuksen alle. Loput kellarit jäivät kokonaan terassin sisään. Hylätyt kellarit on purettu niiden katon tasalle ja täytetty purkumaalla, joka on todennäköisesti peräisin kivistalosta itsestään. Raunioiden kätkeyminen on viimeistelty istutuksin ja latomalla terassille kylmämuurattu reunus.

Viime vuonna kaivausalueella B esille tullut holvauksen osa osoittaa, että päärakennuksen alle jäävän kellarin B2 vierellä on ollut toinen, nykyisin terassin sisään jäävä kellarinholvi. Kellarissa B2 näkyvä umpeenmuurattu oviaukko on aikanaan yhdistänyt nämä tilat toisiinsa. Toinen terassin sisään jäävä kellarinholvi on sijainnut holvin C1 päässä, siihen nähden poikittain.

Kivistalon pohjoisena eli lähteissä mainitun miespihan puoleinen ulkoseinä on todennäköisesti huoneiden A3 ja C1 tasalla. Rakennuksen itäseinän osaksi voidaan olettaa kaivausalueelta C löydetty muuraus (20), jossa olevaa ikkuna-aukkoa olisi tuskin tehty jos kyseessä olisi muu kuin ulkoseinä. Sama ulkomuuri jatkuu todennäköisesti myös kaivausalueelle D, muurauksena (33). Kivistalon eteläseinää ei ole paikallistettu, mutta se jää todennäköisesti kuitenkin terassin sisään. Viime vuotisten havaintojen perusteella eteläseinän voisi olettaa sijaitsevan kellarin A2 eteläpään ja välikönnön B1/B2 tasalla.

Lähteissä mainittuun keittiöön viittaavia rakenteita (hormeja tai liesiä) ei kellarimittauksissa tai kaivauksissa ole havaittu, joten keittiö jää terassin sisällä oleviin rakenteisiin. C-alueen muurauksessa ei myöskään havaittu nokea tms. hormiin viittaavaa karstaa.

Jos rakennus on ollut suorakaiteen muotoinen jäävät kaivausalueiden D ja E muuraukset (38) ja (36) sen ulkopuolelle. Tämä ei sinänsä ole ristiriitaista koska kumpikin muuraus liittyy myöhempänä rakenteena ulkomuuraukseksi tulkittuun muuriin. Ongelmallisempaa on kuitenkin kummankin muurauksen tulkinta. Kaivausalueen D muuraus (38) sijaitsee melko lähellä kivistalon oletettua kaakkoisnurkkaa. Kyseessä saattaisi siten olla kivistalon lujittamiseksi myöhemmin tehty nurkkatuki. Yhtä hyvin kyseessä voi olla myös tornin tms. rakenteen perusta tai sitten kivistalo ei ole ollut suorakaiteen muotoinen. Vähintään yhtä ongelmallinen ja tulkinnanvarainen on kaivausalueen E suuntainen, kivistalon oletetusta pohjoisesta ulkoneva muuraus (36). Kyseessä tuskin on rakennusta tukeva muuraus, koska se sijaitsee ylärinteen puolella ja ilmeisesti varsin keskellä rakennusta. Muurauksen sijainti kivistalon

todennäköisessä keskiakselissa, miespihan puolella, houkuttelee tulkitsemaan sen porrastornin perustaksi, jollainen Melkkilää lähimpänä löytyy Kiskon Haapaniemestä. Yhtä hyvin kyseessä voi olla kuisti tai muunkinlainen muuraus, jopa rakennukseen liittyvän siipiosan perustus.

Kellarikaivauksissa ei valitettavasti löytynyt ajoittavia löytöjä, minkä vuoksi ei voida sanoa ovatko kellarin lattian kerrostumat syntyneet kivikartanoa ennen vai sen käyttöaikana (n. 1500-1600-luvuilla) tai myöhemmin. Runsaat somu- ja luulöydöt viittaavat kuitenkin ruokatarpeiden käsittelyyn, mikä saattaa liittyä kellareissa lähteiden mukaan sijainneeseen keittiöön.

Peruskallion löytyminen kellari A3:sta varsin läheltä lattiapintaa (n. 23,20 mmpy) saattaa olla syynä A- ja B-kellareiden väliseen korkeuseroon. Tätä tukee myös kartanon omistajien tekemä havainto veden tihkumisesta B2-kellariin länsiseinän eli sisäseinän puolelta, mikä viittaisi A-kellareiden alle jäävään vettä johtavaan pintaan, mahdollisesti peruskallioon.

Melkkilän kartanon pihapiiriä ei näissä tutkimuksissa alustavaa inventointia lukuunottamatta ehditty tutkia. Puistoinventointi ja viimevuotiset kaivaushavainnot pihapiiristä, osoittavat kuitenkin, että Melkkilä muodostaa erittäin monipuolisen ja arvokkaan kulttuurihistoriallisen kohteen, jossa historialliset vaiheet ovat yhä havaittavissa selkeinä kerrostumina.

Helsingissä 20.2.1995

Tutkimusryhmän puolesta,

Karim Peltonen, HuK

PERNIÖ MELKKILÄ

Helsingin yliopisto / SUKKA -projekti 1994

Liite 1 / Kartta- ja piirrosluettelo

1. Yleiskartta, terassi. 1:100. A3
2. Terassi, alue C. 1:25. A3
3. Terassi, alue C, profiilit. 1:20. A3
4. Terassi, alue C, muuriaukko holvauksessa. 1:10. A4
5. Terassi, alue D, tasot ja profiilit. 1:25. A3
6. Terassi, alue E, taso 1:25 ja leikkaus 1:20. A3
7. Terassi, alue E, profiilit. 1:20. A3
8. Kellareiden A2 ja A3 kaivausalueet. 1:200. A4
9. Kellari A3, tasot. 1:50 ja 1:25. A3
10. Kellari A3, profiilit. 1:25. A3
11. Yleiskartta puistoalueesta. 1:500. A3
12. Kaavio yhteyksistä. A4.
- 13.1 - 2 Maalauskoristellut laastinkappaleet. 1:1. A3
- 14.1 - 2 Löydöistä poistetut rautaesineet. 1:1. A4.
15. Oviraudoitus, KM 94065:36. 1:5. A4

PERNIÖ MELKKILÄ

Helsingin yliopisto / SUKKA -projekti 1994

Liite 2 / Negatiiviluettelo

Negatiivit 111 668-726

- 111 668 Kellari A3, kivilattia (yht.14), panoraama.RY 19.9.94.
- 669 Samaa.
- 670 Kellari A3, Yhteyttä 14 peittäneet kerrokset, yht. 2 alla. KV 19.9.94.
- 671 Terassi C, yht. 9 pinta. W-E. KP 19.9.94.
- 672 Kellari A3, yht. 11. KV 19.9.94.
- 673 Sama.
- 674 Kellari A3, yht. 1 eli pinta ennen kaivamista. RY 19.9.94.
- 675 Terassi C ennen kaivamista. SE-NW. KP 19.9.94
- 676 Terassi D ennen kaivamista. SW-NE. KP 19.9.94.
- 677 Terassi C, muuriaukko holvauksessa. W-E. KP 23.9.94.
- 678 Panoraama terassi C:n itäprofiilista. Profiilin alaosan kivet holvausta, yhteys 20. W-E. KP 23.9.94.
- 679 Sama.
- 680 Terassi C:n pohjoisprofiili. Kuvassa erottuu selvästi kukkapenkin tumma täytemaa, yht. 15. S-N. KP 23.9.94.
- 681 Panoraama terassi C:n länsiprofiilista. E-W. KP 23.9.94.
- 682 Sama.
- 683 Terassi C, eteläprofiili. N-S. KP 23.9.94.
- 684 Terassi D:n eteläprofiili. KP 23.9.94.
- 685 Samaa.
- 686 Terassi D:n pohjoisprofiili. Panoraama. KP 23.9.94.
- 687 Samaa.
- 688 Terassi D länteen. Vasemmalla muuraus 38, päädyssä muuraus 33. Oikeanpuoleisessa profiilissa erottuu vaalea laastikerros, yht. 22. E-W. KP 23.9.94.
- 689 Terassi D, yhteys 33. Pohjoisprofiilin sisään jäänyttä muurausta.Kuvan oikeassa reunassa täytekerroksia. KP 23.9.94.
- 690 Kellari A3, profiili 0/2-1/2. E-W. RY 23.9.94.
- 691 Sama. Profiili 0/1-0/2. Kuvan yläreunan kivet kellarin seinää. N-S. RY 23.9.94.
- 692 Sama. Profiili 1/1-0/1. Runsaasti suomuja sisältänyt kohta merkitty profiiliin. W-E. RY 23.9.94.
- 693 Sama. Profiili 1/1-1/2. Tuumastukin alla olevat ylemmät kivet yhteyttä 14. RY 23.9.94.
- 694 Sama. Yksityiskohta profiilista 1/1-0/1. Kivilattian (yht.14) seinän yhtymäkohta. RY 23.9.94.
- 695 Sama. Yksityiskohta profiilista 1/1-0/1. Profiilissa näkyy isoja luita, suomuja sisältänyt kohta merkitty narulla. RY 23.9.94.

- 111 696 Sama. Peruskallio, yht. 35. Kivet kaivausalueen oikeassa ylänurkassa peruskallion päälle kasattuja, yht. 31. KV 23.9.94.
- 697 Sama. Kaivausalue pohjaan kaivettuna, taaemmassa ruudussa yhteys 14, kivilattia. W-E. KV 23.9.94.
- 698 Panoraama terassi E:stä. Keskellä yhteys 32 eli kivikartanon oletettu ulkoseinä, ja siitä oikealle muuraus, yhteys 36. KP 23.9.94
- 699 Samaa.
- 700 Samaa.
- 701, 702 ja 703 Panoraama terassi E:stä. W-E. KP 23.9.94.
- 704 Terassi E, yht. 32. Kuvassa näkyy yhteyden etelään kaartuva holvin tynkä. S-N. KP 23.9.94.
- 705 Terassi E. Yhteyksien 32 ja 36 välinen sauma. Kivien ääriiviivat vahvistettu liidulla. KP 23.9.94.
- 706 Kellarin A2 koekuoppa. Kuvassa RY:n saappaat. KP 23.9.94
- 707 Kellari A3, työkuva. Kuvassa R. Ylönen ja K. Vuoristo. KP 23.9.94.
- 708 Kellari A3, yhteydet 17 ja 18. RY 20.9.94.
- 709 Kellari A3, yhteys 18. RY 21.9.94.
- 710 Terassi C pohjaan kaivettuna, oikealla muuraukseen 20 kuuluvia kiviä. SE-NW. KP 21.9.94.
- 711 Sama etelään. KP 21.9.94.
- 712 Panoraama terassi C:n itäprofiilista. Kuvan alareunassa profiilin sisään kaartuvaa holvausta, yht. 20. Holvauksessa havaittu ikkuna-aukko jäi kuvan keskellä olevan terävän kiven vasemmalle puolen. KP 21.9.94.
- 713 Samaa.
- 714 Samaa.
- 715 Terassi D, in situ kuva yhteyden 22 seasta löytyneistä maalatuista laastinkappaleista. Kuvassa Tuija Kuuselan kädet. KP 21.9.94.
- 716 Kellari A3, yhteys 27, hiiltynyt puu. Puun alapuolella yhteys 29. RY 22.9.94.
- 717 Terassi E. Yhteys 32 osittain esiinkaivettuna.
- 718 Kellari A3, yhteys 29. Nuolen yläpuolella hiiltyneen puun (27) jättämä painauma, nuoli osoittaa pinnan laskusuunnan. RY 22.9.94.
- 719 Panoraama terassi D:stä. Vasemmalla yhteys 33 ja kuvan alareunassa terassin suuntainen yhteys 38. S-N. KP 22.9.94.
- 720 Samaa.
- 721 Terassi D itään. Oikealla yhteys 38. KP 22.9.94.
- 722 Terassi D länteen. Vasemmalla yht. 38, päädyssä yhteys 33. KP 22.9.94.
- 723 Kellari A3, yhteys 31. Kuvan vasemmassa yläreunassa vaalea silttiä sen vieressä, kivien alla peruskalliota. W-E. RY 22.9.94

PERNIÖ MELKKILÄ
Helsingin yliopisto / SUKKA -projekti 1994
Liite 3 / Yhteysluettelo

Yhteydet: 0-38

Numero, alue, määrittely, koostumus ja tulkinta.

Yhteys: 0

Alue: Terassin kaikki koeojat.

Pihanurmi ja sen alainen alainen tumma ja tiivis multakerros.

Peittää yhteyden 5.

Yhteys: 1

Alue: Kellari A3.

Multakerros, kuivaa ja irtonaista.

Sisältää osittain maatunutta pahvi- ja paperisilppua.

Peittää yhteydet 2,3 ja 4.

Yhteys: 2

Alue: Kellari A3.

Savikerros.

Tiivis savi.

Yhteyden 1 alla, peittää 14.

Yhteys: 3

Alue: Kellari A3.

Puhdas hiekka.

Vaalean hiekan juova yhteyden 14 välissä.

Yhteyden 1 alla, liittyy yhteyteen 14.

Yhteys: 4

Alue: Kellari A3.

Multakerros.

Irtonainen ja kuiva multa.

Yhteyden 1 alla, peittää 11 ja 7.

Yhteys: 5

Alue: Terassin kaikki koeojat.

Ruokamulta. Multaa, jonka seassa hiekkaa, karkeahko koostumus.

Täytemaata.

Yhteys: 6

Alue: Terassi C.

Mullansekainen savimaa.

Yhteyden 5 sisällä.

Täytemaata.

Yhteys: 7**Alue:** Kellari A3.

Savikerros.

Osittain hiekan tai mullansekaista, pehmeää (vrt. yht.2).

Yhteyden 1 alla, peittää 11 ja 14.

Yhteys: 8**Alue:** Terassi C.

Laasti-tiilimurskakerros.

Laastia, tiiltä ja runsaasti pieniä kiviä, joukossa vähän multaa.

yhteyden 5 alla,

Purkukerros.

Yhteys: 9**Alue:** Terassi C.

Hiekkakerros, mullansekaista hiekkaa.

Yhteyden 5 alla, peittää kerroksen 8, 15:n leikkaama.

Täytekerros.

Yhteys: 10**Alue:** Terassi D.

Hiekkakerros.

Hiekan seassa ja alla melko runsaasti nokea.

Yhteyden 5 alla, peittää 13.

Pihatien pohja.

Yhteys: 11**Alue:** Kellari A3.

Irtonaisia kiviä.

Kellarinseinän vierelle kasattuja irtonaisia kiviä, joukossa kalkkikivilaatta.

Yhteyden 7 alla, peittää 12.

Täytekerros.

Yhteys: 12**Alue:** Kellari A3.

Hiekkanseainen multakerros, seassa laasti- ja hiilimuruja.

Yhteyksien 11 ja 14 välissä.

Yhteys: 13**Alue:** Terassi D.

Kivi-tiili-laastikerros.

Kerroksessa isohkoja kiviä, tiiltä, laastia ja multaa.

Yhteyksien 5 ja 10 alla, peittää 21 ja 22.

Purkumaata.

Yhteys: 14**Alue:** Kellari A3.

Kivilattia. n. 20-30 cm kivistä ladottu tiivis kenttäkiveys. Kivien välissä hiekkansekaista multaa, ja paikoitellen isoja hiilenkappaleita.

Yhteyksien 12 ja 7 alla, peittää 17 ja 18.

Yhteys: 15**Alue:** Terassi C.

Multa-savikerros.

Hyvin tumma ja tiivis, saven, mullan ja turpeen sekainen, ruskea kerros, jossa runsaasti resentejä löytöjä. Erottuu selvärajaisena tasossa ja profiilissa.

Yhteyden 5 alla, leikkaa yhteyden 9.

Kukkapenkin täytemaa.

Yhteys: 16**Alue:** Terassi C.

Savinen hiekkakerros.

Yhteyden 9 ja 15 alla, peittää osittain 8.

Kukkapenkin pohja ?

Yhteys: 17**Alue:** Kellari A3.

Hiekka-savi -kerros.

Tummaa, kosteaa ja koostumukseltaan tiivistä ja puhdasta.

Yhteyden 14 alla, peittää 25 ja 28.

Yhteys: 18**Alue:** Kellari A3.

Laastikerros.

Isoja laastimöykkyjä ja laastin sekaista tummaa maata.

Yhteyden 14 alla, peittää 25 ja 28.

Kellarin seinää rakennettaessa tai korjattaessa syntynyt kerros.

Yhteys: 19**Alue:** Terassi C.

Kivi-laasti-tiili-hiekkakerros.

Suurista kivistä, hiekasta tiili- ja laastimurskasta koostuva kerros. Liittyy yhteyteen nro. 20.

Purkumaata.

Yhteys: 20**Alue:** Terassi C.

Muurirakenne. Laattamaisista kivistä kalkkilaastilla muurattu holvirakenne, jossa suorakulmainen ikkuna-aukko.

Kivikartanon raunioita.

Yhteys: 21**Alue:** Terassi D.

Kivi-laasti-multakerros. Multaa, laastia joukossa vähän tiilimurskaa. Yhteyksien 13 ja 22 alla.

Purkumaata.

Yhteys: 22**Alue:** Terassi D.

Laastikerros. Pääasiassa laastista koostuva kerros, joukossa hieman tiilimurskaa.

Kerrostien 10 ja 13 peittämä, osin 21 päällä.

Purkumaata.

Yhteys: 23**Alue:** Terassi E.

Hiekkakerros.

Puhdas kellertävä hiekkakerros, jonka päällä n. 5 sm:ä paksu humuskerros (ei yht. nroa). Peittää osin 24:n.

Täytekerros.

Yhteys: 24**Alue:** Terassi E.

Laasti-tiilimurskakerros.

Mullan osittain värjäämä maa, joka pääasiassa laasti- ja tiilimurskaa.

Yhteyksien 5 ja 23 alla.

Purkumaata.

Yhteys: 25**Alue:** Kellari A3

Savensekainen hiekka.

Ilmava, karkea, hiekkaa ja savea, sekä tiilimuruja sisältänyt kerros, joka rajautui noin 30 cm alueelle. Runsaasti kalansuomuja ja isoja luita.

yhteyden 18 alla, peittää 27.

Yhteys: 26**Alue:** Terassi E.

Kivi-tiili-laastimurskakerros.

Maa löyhää, kivet suurehkoja, joukossa runsaasti hajonneita tiiliä. Yhteyden 24 alla, liittyy yhteyteen 32 ja 36.

Purkumaata.

Yhteys: 27**Alue:** Kellari A3

Hiiltynyt puu.

Yhteyksien 25 ja 28 alla, yhteyden 29 päällä.

Yhteys: 28**Alue:** Kellari A3

Savensekainen hiekka.

Tiivistä ja puhdasta, sisältää hiilimuruja.

Yhteyksien 18, 17, ja 25 alla, peittää 29.

Yhteys: 29**Alue:** Kellari A3

Savensekainen hiekka.

Hiilen vaikutuksesta tummaksi värjäätynyt, sisältää hiilimuruja ja puusilppua. Koostumus karkea.

Yhteyden päällä yhteys 27, peittää 30, 31 ja osittain 35.

Yhteys: 30**Alue:** Kellari A3

Vaalea hiekkakerros.

Puhdasta.

Yhteyden 29 alla, peittää osittain 31.

Yhteys: 31

Alue: Kellari A3.

Irtonaisia kiviä.

Kivet 10 - 30 cm kokoisia, tiiviisti toisissaan kiinni, mutta ei tasaisesti ladottuja. Kivien välissä tummaa maata (yht. 29).

Yhteyksien 29 ja 30 alla, peittää 34.

Yhteys: 32

Alue: Terassi E.

Muurirakenne.

Suurista laakeista luonnonkivistä, laastilla muurattu itä-länsi -suuntainen seinä, rakenteen eteläsivulla jälkiä holvauksesta (ks. kartta).

Liitty yksiköihin 36 ja 26.

Kivikartanon raunioita.

Yhteys: 33

Alue: Terassi D.

Muurirakenne.

Tiilistä ja laattamaisista kivistä tehty pohjois-etelä -suuntainen seinä.

Kivikartanon raunioita.

Yhteys: 34

Alue: Kellari A3

Silttikerros.

Ohut, koskematon kerros.

Yhteyksien 29 ja 31 alla, peittää 35.

Yhteys: 35

Alue: Kellari A3.

Peruskallio.

Yhteyksien 34 ja 29 alla.

Yhteys: 36

Alue: Terassi E.

Muurirakenne.

Tiilistä ja laattamaisista kivistä tehty väh. 40 sm:ä paksu muuraus. Liittyy yhteyteen 32.

Kivikartanon raunioita.

Yhteys: 37

Alue: Kellari A3

Kellarin seinä.

Yhteys: 38

Alue: Terassi D.

Muurirakenne.

Muurirakenteeseen 33 suorakulmaisesti liittyvä, laattamaisista kivistä tehty muuraus. Jatkuu etelä-profiilin sisään.

Kivikartanon raunioita.

PERNIÖ MELKKILÄ

Helsingin yliopisto / SUKKA -projekti 1994

Liite 4 / Löytöluettelo KM 94065:1 - 56

TERASSI C

yht. 5.

Poistettut löydöt
vedetty yli (modernia)
3.11.2010 / Marianna
Niukkanen

- ✓ ~~Fajanssia, 2kpl, 1,4 g. KM 94065:1~~ mod.
- ✓ Posliinia, 1kpl, 8,2 g. Pohjareuna, sisäpuoli vihertävä. KM 94065:2
- ✓ Punasavikeramiikkaa, lasitettua, 1kpl, 5,2 g. Vaalea lietekoristelu, suureuna. KM 94065:3
- ✓ Punasavikeramiikkaa, 6kpl, 36,9 g. Suureuna- ja kylkipaloja. Lasittamatonta. KM 94065:4
- ✓ Ikkunalasia, 6kpl, 3,3 g, vihreää. KM 94065:5
- ~~Ikkunalasia, 5kpl, 5,4 g, kirkkaasta vihertävään. KM 94065:6~~ mod.
- ~~Talouslasia, 6kpl, 48,3 g, kirkasta, vihreää, ruskeaa. KM 94065:7~~ mod.

yht. 15

~~Talouslasia, 3kpl, 8,3 g, kirkasta. KM 94065:8~~ moderni kardemummaputkilo

yht. 16

- ✓ Punasavikeramiikkaa, lasitettua, 2kpl, 31,9 g. Reunapaloja, sisäpuolella kellertävä lietekoristelu, ulkopuoli nokeentunut. KM 94065:9

yht. 19

- ✓ Fajanssia, 1kpl, 9,3 g. Valkoinen, opaakki lasitus, sisus punasavea. Ilmeisesti fajanssikaakeli. KM 94065:10
- ✓ Ikkunalasia, 4kpl, 5,1 g, vihreää. KM 94065:11
- ✓ Talouslasia, 1kpl, 4,6 g, vihreänruskeaa. KM 94065:12

TERASSI D

yht. 5

- ✓ Fajanssia, 1kpl, 12 g. Valkoinen lasitus, sisus punasavea. Ilmeisesti kaakeli. KM 94065:13
- ~~Ikkunalasia, 1kpl, 2 g, kirkasta. KM 94065:14~~ mod.
- ✓ Ikkunalasia, 1kpl, 0,3 g, vihertävää. KM 94065:15

Terassi D...**yht. 13**

- ✓ **Rautaa**, 1kpl, 159 g. Kiilamainen esine. KM 94065:16

yht. 13

- ✓ **Punasavikeramiikkaa**, 1 kpl, 25 g, pohjapala. KM 94065:17
- ✓ **Punasavikeramiikkaa**, lietekoristeltua, 2 kpl, 10 g, lasitus kulunut pois. KM 94065:18
- ✓ **Kivitavaraa**, 1 kpl, 5 g. Harmaa suolalasisitus. KM 94065:19
- ✓ **Ikkunalasia**, 4 kpl, 5 g, vihertävää. KM 94065:20
- ✓ **Talouslasia**, 1 kpl, 1 g, vihreää. KM 94065:21

yht. 21

- ✓ **Punasavikeramiikkaa**, lietekoristeltua, 1 kpl, 11 g, reunapala. Lasitus kulunut pois. KM 94065:22
- ✓ **Punasavikeramiikkaa**, 1 kpl, 5g. Vaalea lietekoristelu, vihreänruskea lasitus. KM 94065:23

yht. 22

- ✓ **Ikkunalasia**, 2 kpl, 2g. Vihertävää, reuna retusoitu. KM 94065:24

TERASSI E**yht. 5**

- ✓ **Metallinappi**, 1kpl, halk. 17 mm, 0,2 g. Kuparia. KM 94065:25

yht. 24

- ✓ **Punasavikeramiikkaa**, 2 kpl, 24 g. Vaalea lietekoristelu, vihreänruskea lasitus. KM 94065: 26
- ✓ **Punasavikeramiikkaa**, 1 kpl, 2 g. Tumma lasitus. KM 94065:27
- ✓ **Ikkunalasia**, 1 kpl, 4 g. KM 94065:28 *rombin muotoinen*
- ✓ **Pullolasia**, 1 kpl, 7 g. Tummaa. KM 94065:29

Terassi E...**yht. 26**

- ✓ **Punasavikeramiikkaa**, 6 kpl, 470g. Kahva,jalka, reunapala, pohjapala ja 2 kpl kylkipaloja. Kolmijalkapadan neljännes. KM 94065:30
- ✓ **Kivitavaraa**, 2 kpl, 33 g. Pohjareuna- ja kylkipala, paloissa ruskea suolalasisitus. KM 94065:31
- ✓ **Talouslasia**, 9kpl, 160 g. KM 94065:32
- ✓ **Rautalevy**, 1 kpl, 22 g. KM 94065:33 *konservoitu*

yht.26

- ✓ **Rautahaka**, 1 kpl, 28 g. KM 94065:34 *konservoitu*
- Rautalevy**, 1 kpl, Mahdollisesti osa löydöstä 38. KM 94065:35 *puuttuu*
- ✓ **Rautalevy**, useasta kappaleesta niittaamalla valmistettu, 42 x 85 cm. KM 94065:36 *ruostunut ja säpäleina*

KELLARI A3**yht. 4****Luuta**, 0,6 g. KM 94065:37**yht. 7****Luuta**, 3,1 g. KM 94065:38**yht. 12**

- ✓ **Talouslasia**, 42,7 g. Suurehkon pullon kylkipala, vihreää. Pisteestä: 0,10/0,05 kaivausalueen kaakkoisnurkasta. KM 94065:39
- Luuta**, 9,5 g. KM 94065:40
- Ruotoja, kalan luita**, 2 g. KM 94065:41

yht. 14

Luuta, 16,2 g. KM 94065:42
Suomuja, 79,4 g. KM 94065:43
Ruotoja, kalan luita, 0,6 g. KM 94065:44

Kellari A3...**yht. 17**

✓ **Punasavikeramiikkaa**, 2,0 g. KM 94065:45

Luuta, 62,3 g. KM 94065:46

Suomuja, 10,6 g. KM 94065:47

Ruotoja, kalan luita, 1,2 g. KM 94065:48

yht. 18

Luuta, 206,4 g. KM 94065:49

Suomuja, 24 g. KM 94065:50

yht. 25

Luuta, 410,4 g. KM 94065:51

Suomuja, 67,4 g. KM 94065:52

Kalan luita, 0,2 g. KM 94065:53

yht. 28

Luuta, 27,3 g. KM 94065:54

yht. 29

Luuta, 13,6 g. KM 94065:55

KELLARI A2**koekuoppa**

Luuta, 92,6 g. KM 94065:56

PERNIÖ MELKKILÄ

Helsingin yliopisto / SUKKA -projekti 1994

Liite 5 / Rakennusfragmenttiluettelo

Rakennusfragmentit R 1214: 1-5

1. **Tiili** (lattia- ?). 8,5 x 22,5 x 24 cm. Osittain kuonaantunut. Kaivausalue C, yhteys 26.
2. **Tiili**. n.7,5 x 12 x 24 cm. Osittain kuonaantunut, ilmeisesti ylikuumennettu. Kaivausalue C, yht. 26.
3. **Kalkkikivilaatan kappale**. 6 x 13 x 23 cm. Pinta tasoitettu, yhdellä sivulla mahdollisesti työstöjälkiä tai fossiilipainanteita. Kaivausalue D.
4. **Laastinkappaleita**, joissa eriväristä (pun., musta ja oranssi) maalauskoristelua valkoisella pohjalla. Terassi D, yhteys 22.
5. **Laastinkappaleita**, joissa valkoista kalkkimaalia. Terassi E, yhteys 26.

SUKKA -projekti

Työmaa MELKKILÄ		Alue KELLARI		YKSIKKÖ: 17	
Koordinaatit:		Z-pinta:		Z -pohja:	
Piirokset:		Dia: 12		Mv: 011 / 2 : 1	
Löydöt: <i>nostokien suomenoja muista, keräsimästä</i>			Näytteet:		
MÄÄRITTELY: <i>Savinen tumma maa + hiekka</i>					
Pinnan muoto: <i>epätasainen, kivi-</i> Pohjan muoto: <i>on aiheuttamia epätasaisuuksia</i>					
Profiili:					
KUVAUS: <i>hienomurskaa (vähän looppia sisältä), soraa</i>					
KOOSTUMUS: <i>kovasta, kivistä, pölyistä</i>					
STRATIGRAFINEN YHTEYS		J Peittyy / Peittää alle nron		Liittyy nroon / nro liittyy:	
Täytetään yksikkönumeroilla, tarpeeton yliviivataan		14 / 25,28		Leikkaa yksikön /yksikön leikkaama:	
MERKIT KENTAMISESTA:					
KÄYTÖSTÄ: HYLKÄÄMISESTÄ:					
KOMMENTIT:					
TULKINTA:					
Täytti <i>RY</i>		PVM <i>20.9.94</i>		KÄÄNNÄ	

Yhteyslomake

YHTEYSKORTTI

TYÖMAA

ALUE

YKSIKKÖ

LUONNOS:

STRATIGRAFIA

(Kaavio)

LOPULLINEN
ANALYYSI JA
TULKINTA:

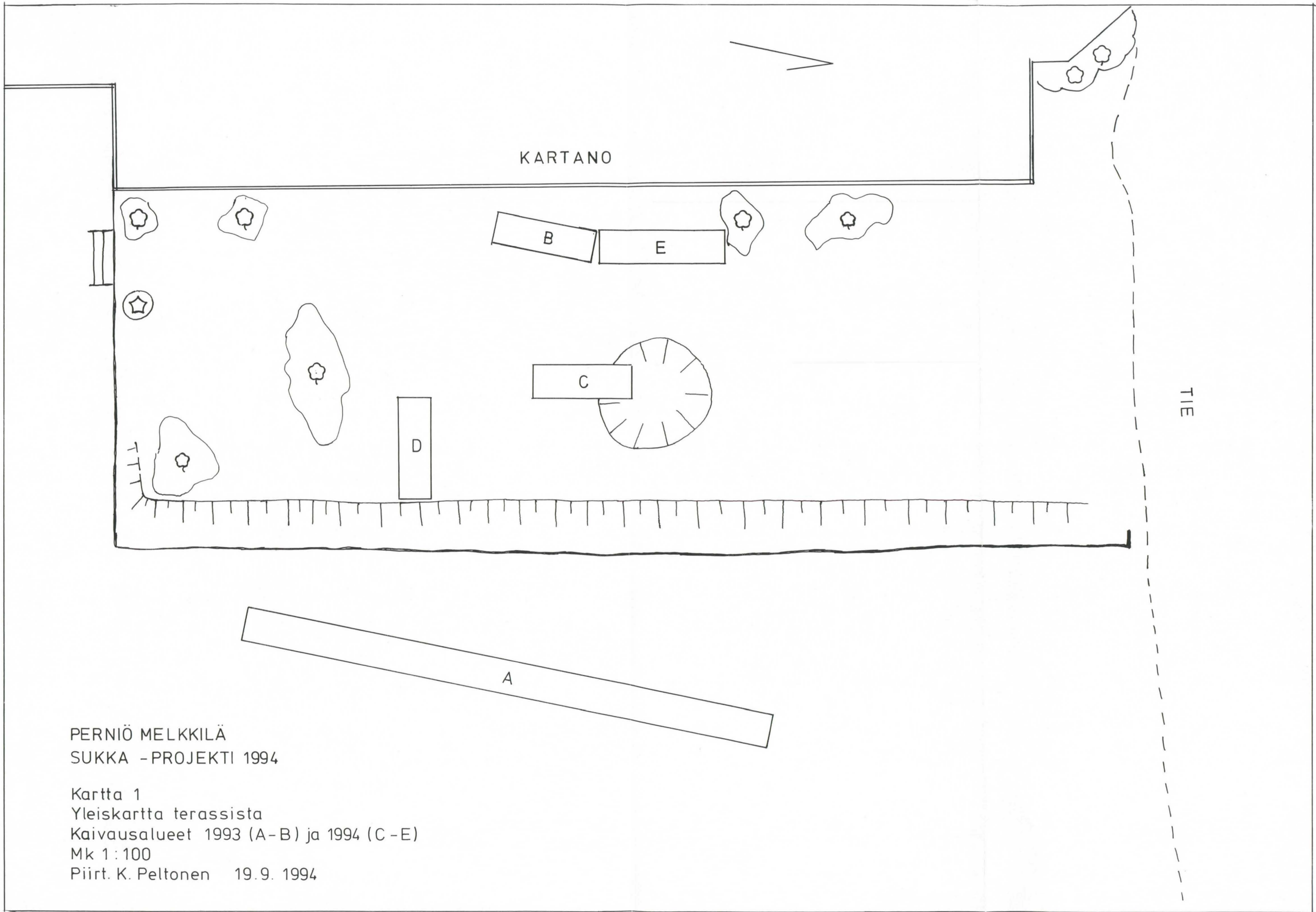
FUNKTIO:

AJOITUS:

T.P.Q -AJOITUS:

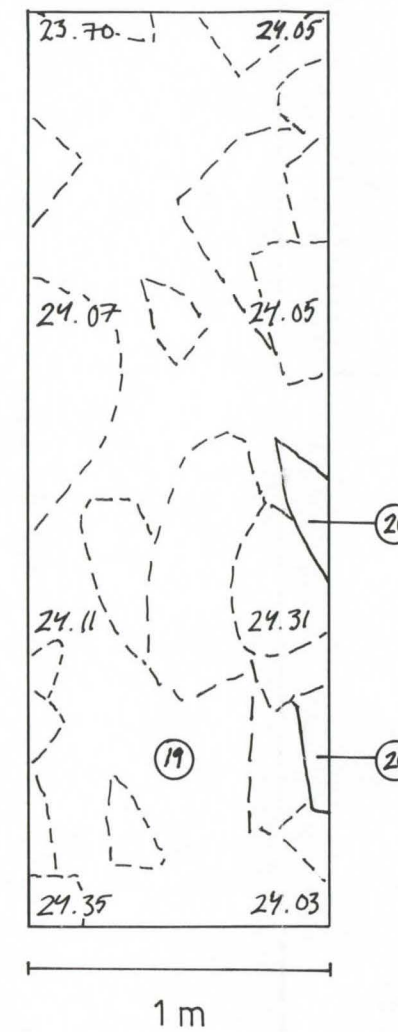
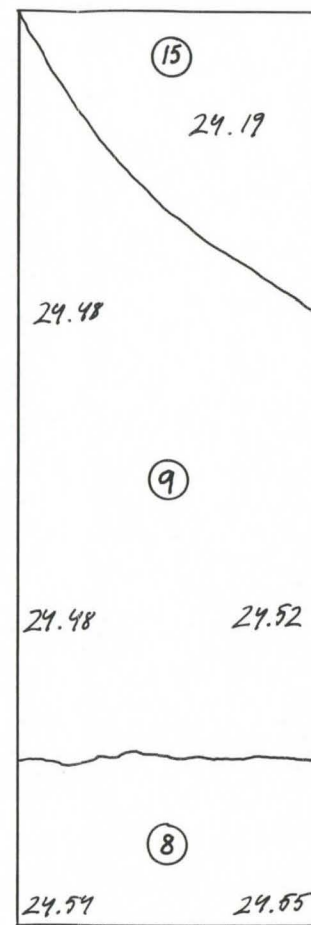
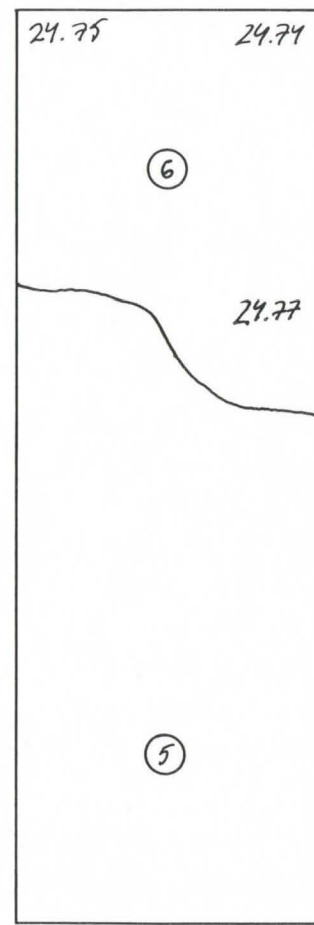
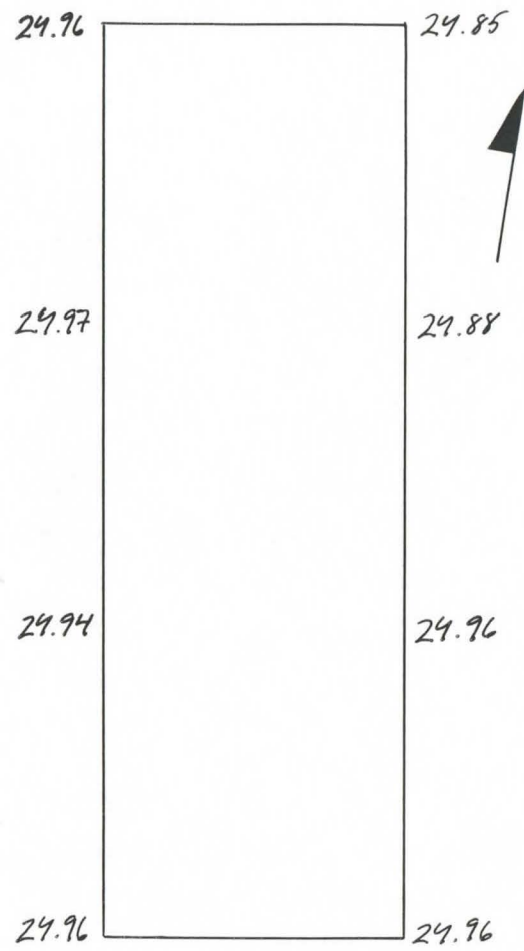
RAKENNETTU:

HYLÄTTY:

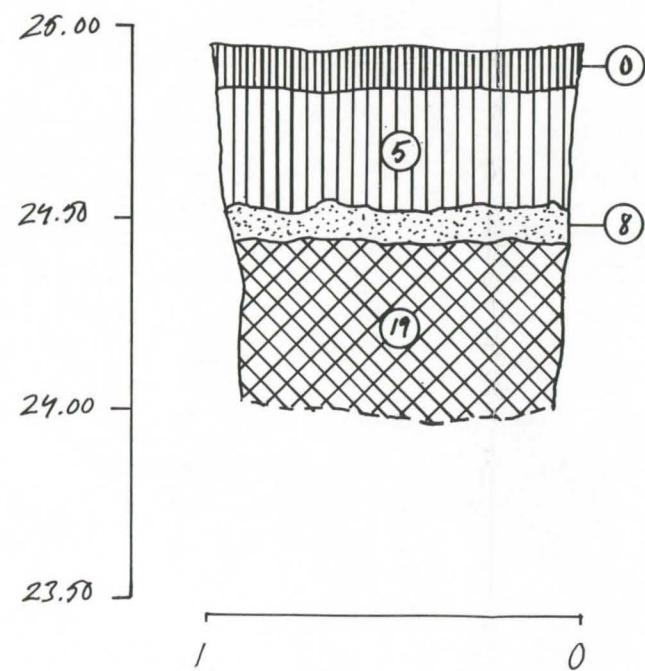
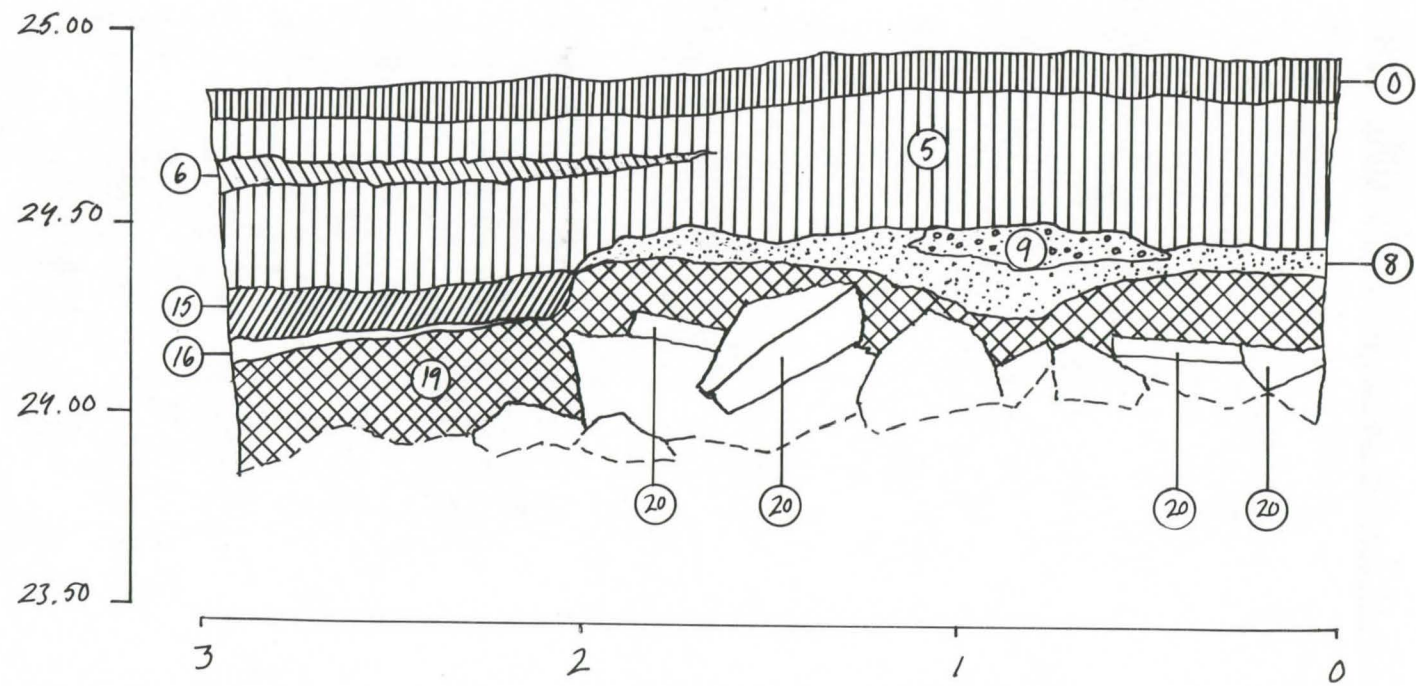
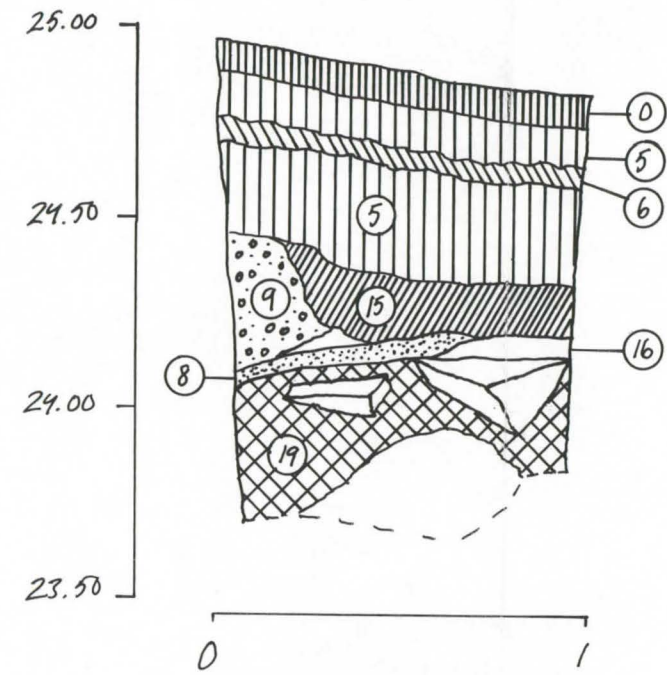
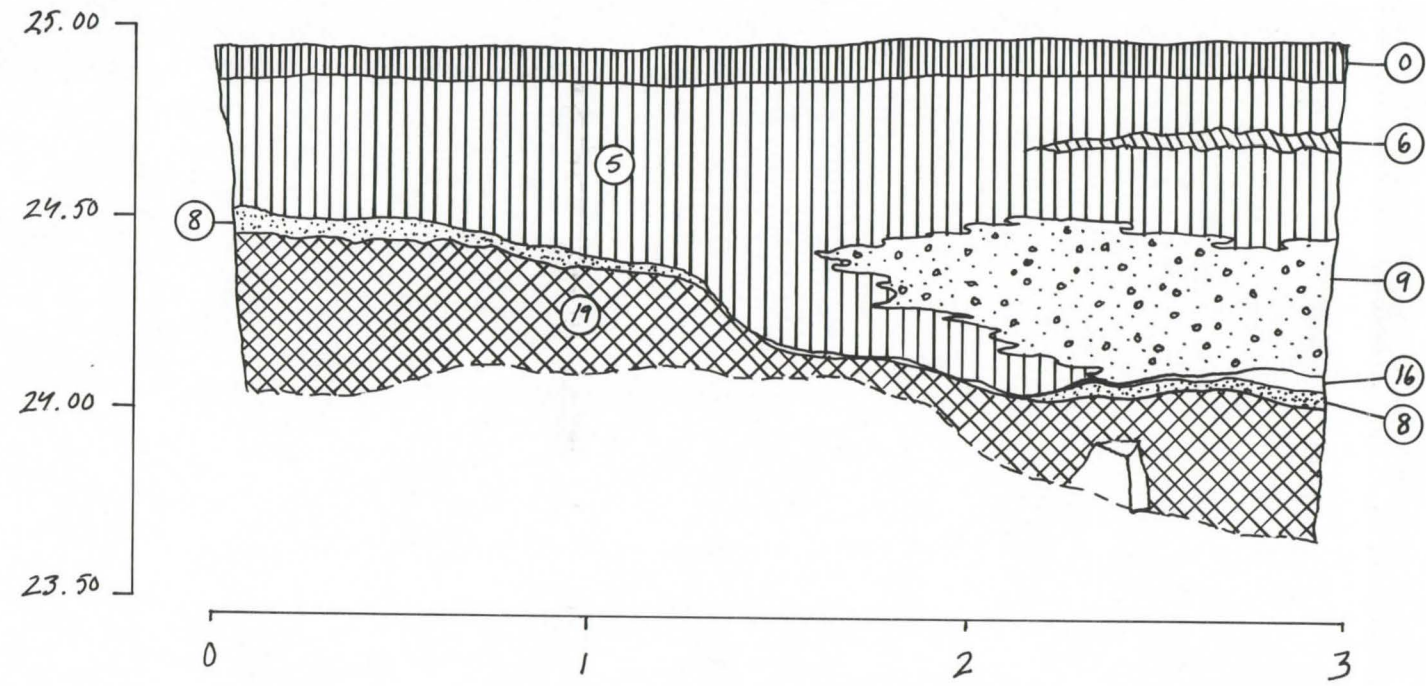
PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

Kartta 1
Yleiskartta terassista
Kaivausalueet 1993 (A-B) ja 1994 (C-E)
Mk 1:100
Piirt. K. Peltonen 19.9.1994

PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

Kartta 2
Terassi, alue C
Mk 1:25
Piirt. M. Mantere
19. - 23. 9. 1994

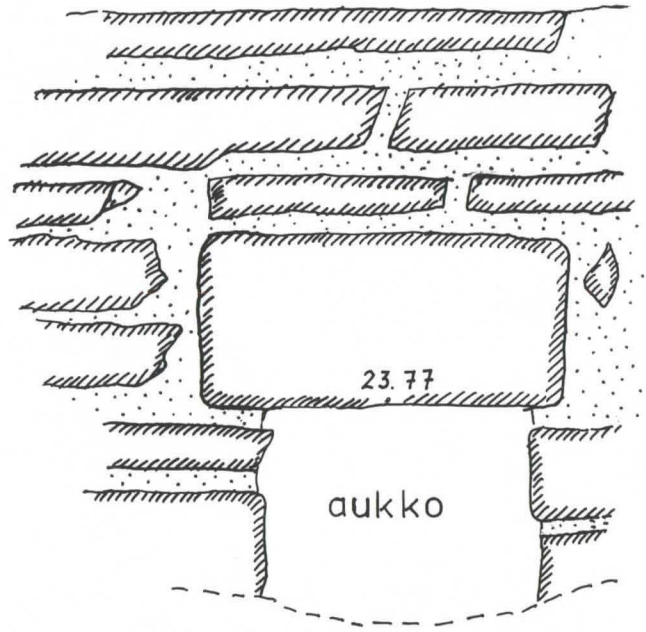

PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

Kartta 3
Terassi ,alue C
Mk 1:20
Piirt. M. Mantere
23.9. 1994

mk 1:10

25cm

laasti

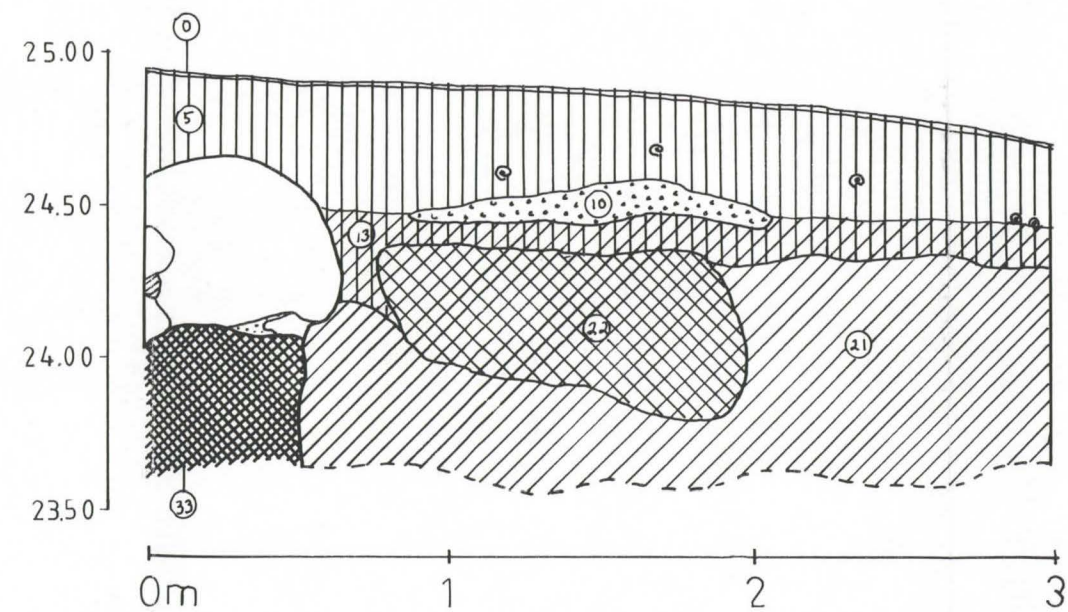
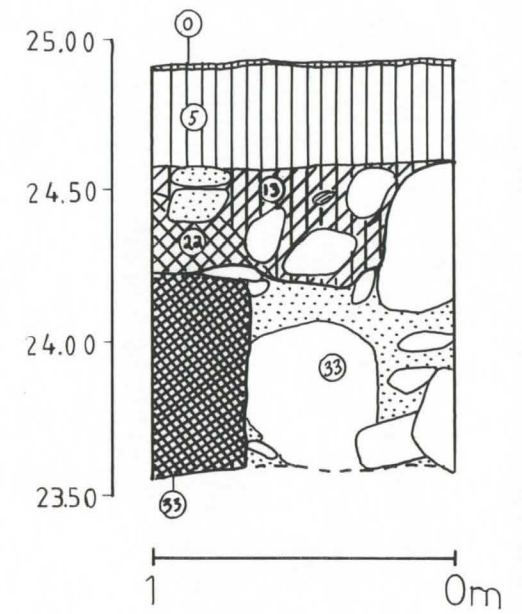
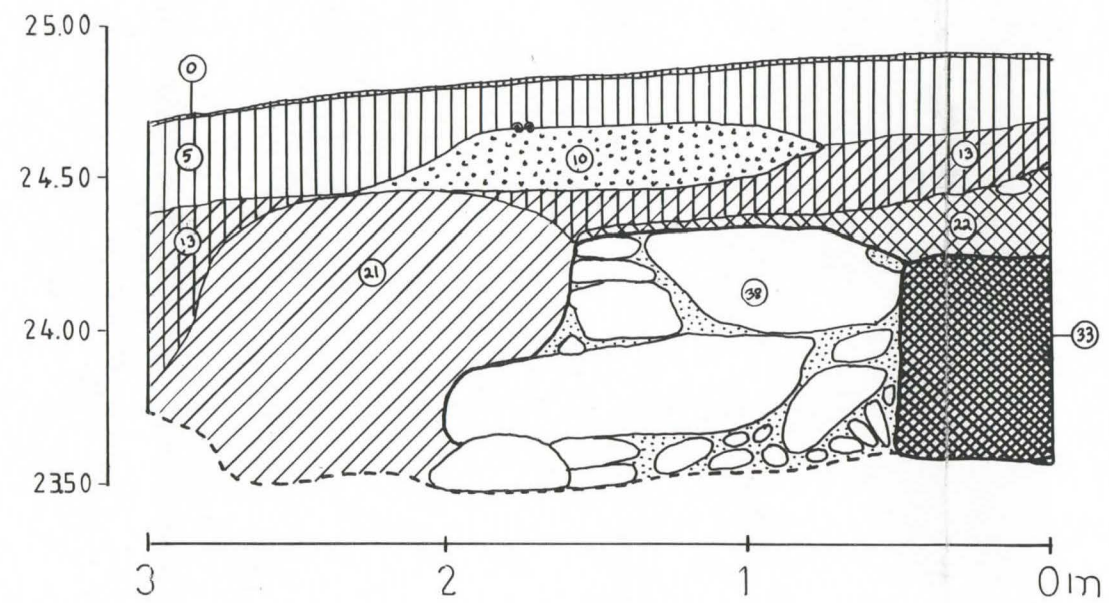
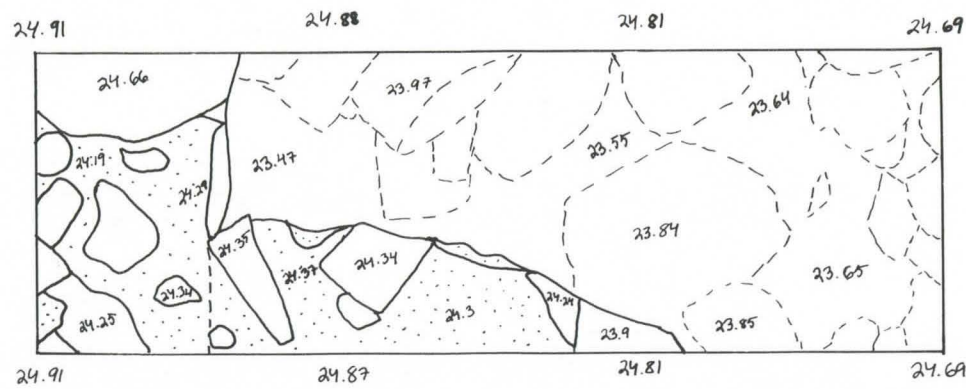
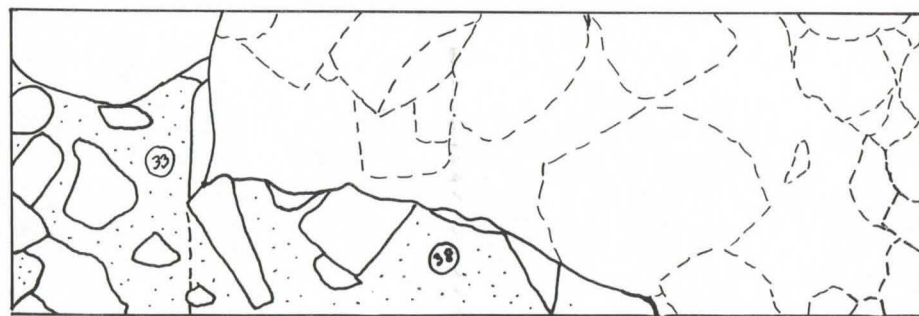
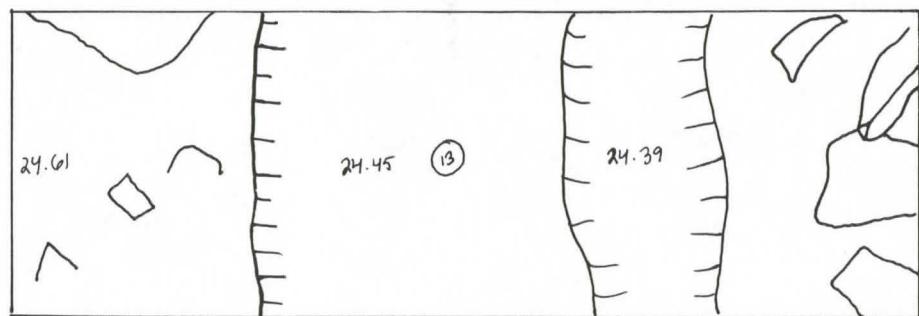
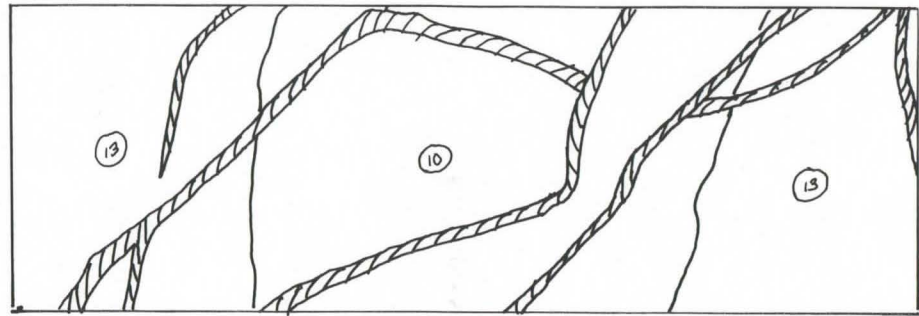
kivi

kaivetun alueen raja

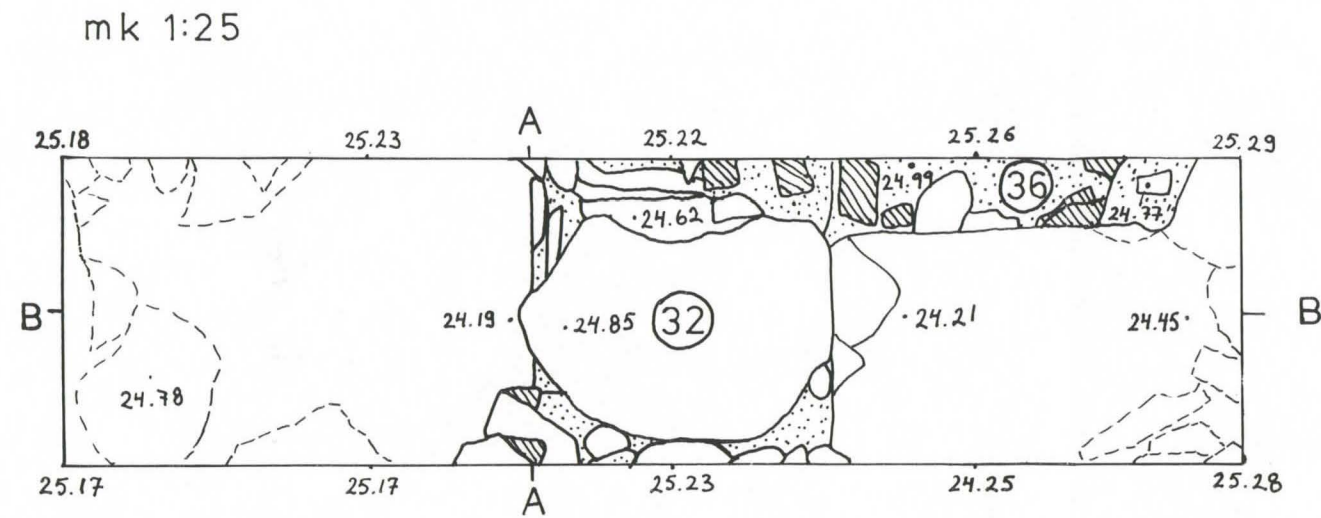
PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

Kartta 4
Terassi, alue C
Muuriaukko holvauksessa
Mk 1:10
Piirt. S. Frondelius
23.9.1994

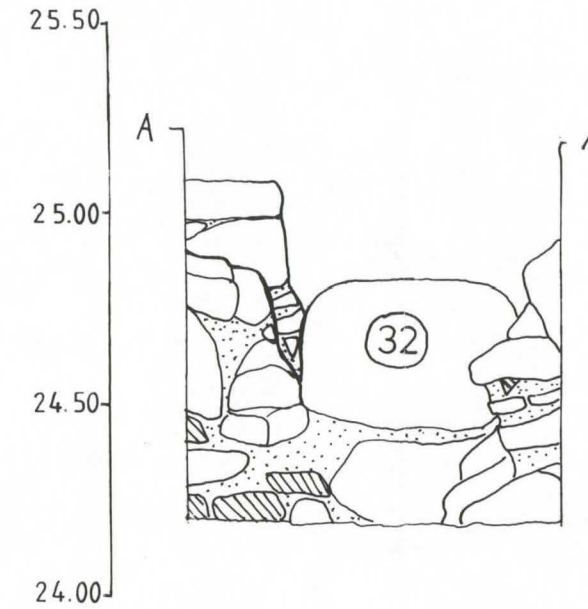

PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

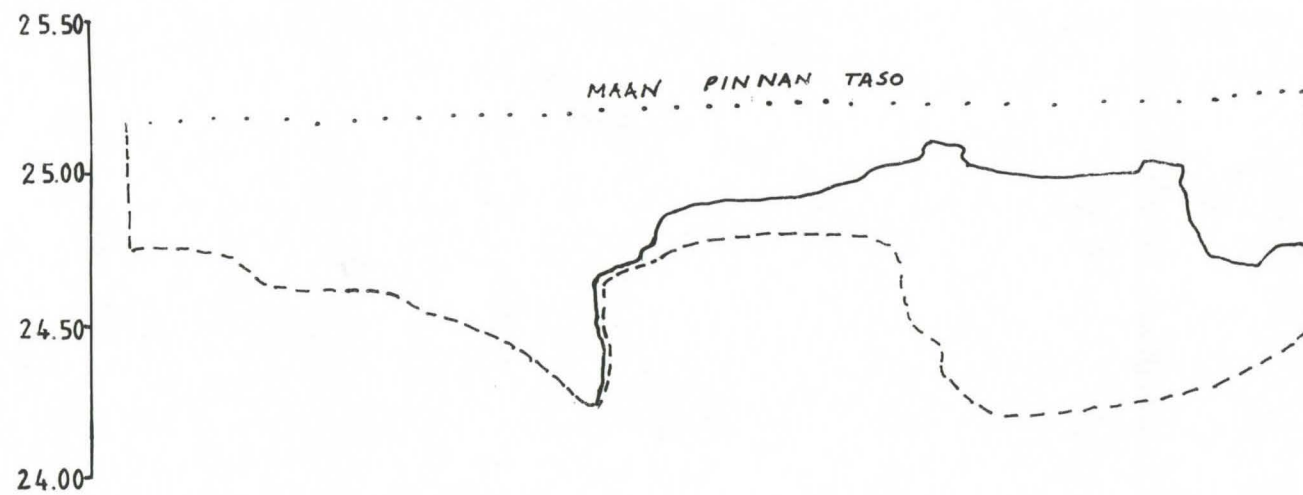
Kartta 5
Terassi, alue D
Mk 1:25
Piirt. T. Kuusela ja
A.-M. von Bonsdorff
19. - 23.9. 1994

Leikkaus A-A
mk 1:20

mk 1:25 (profiili länteen)

RAKENTEEN YLÄREUNA KAIVAU-
ALUEEN LÄNSIREUNALLA (YHTENÄINEN VIIVA)
LEIKKAUS B-B (KATKOVIIVA)

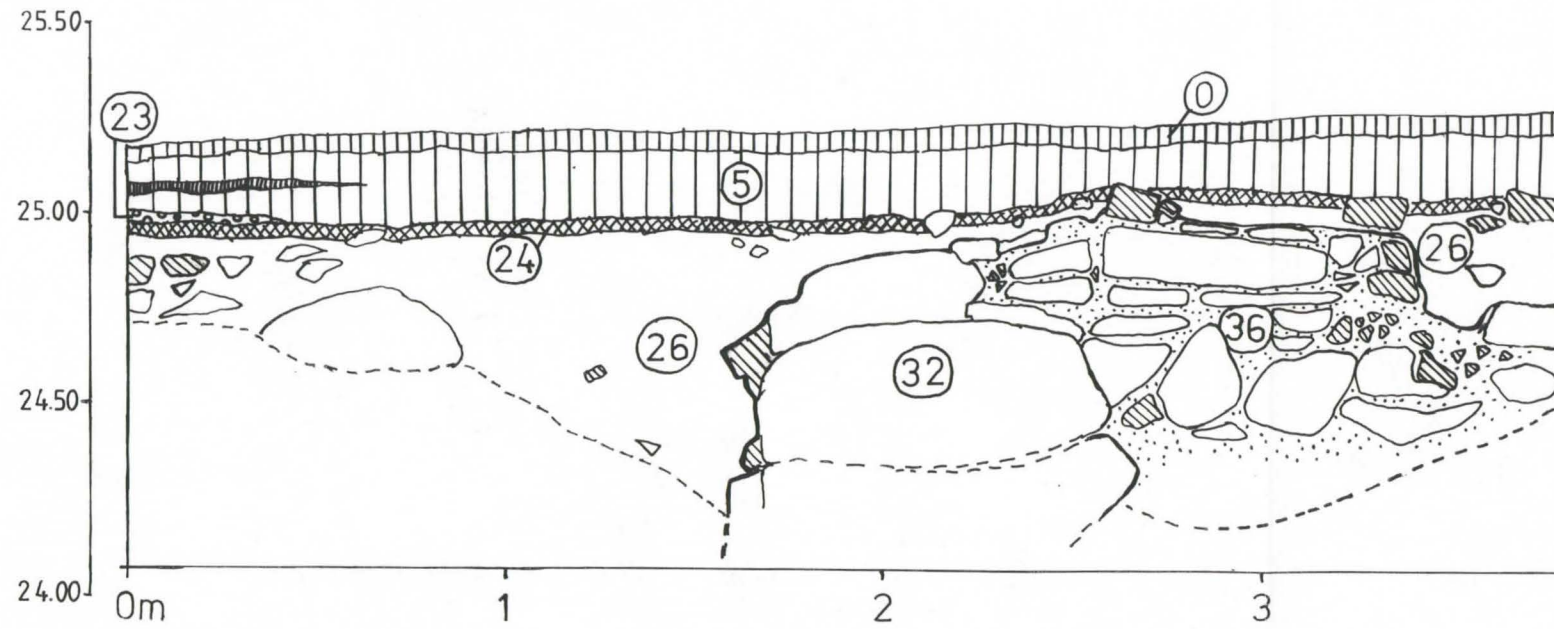
- laasti
- tiili
- kivi

③②...③⑥ yhteysnumerot

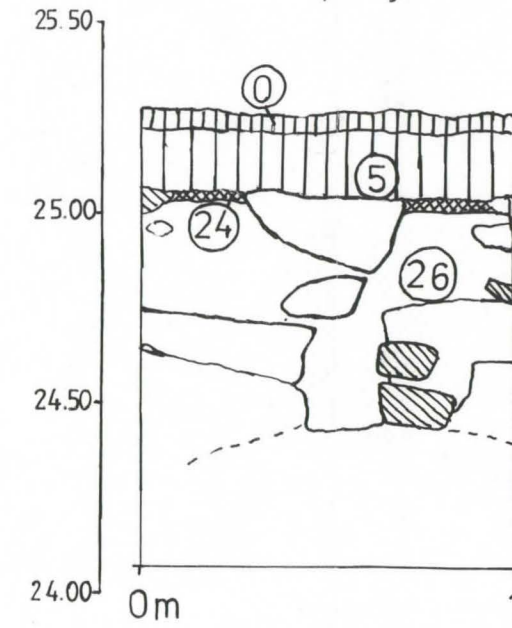
PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA - PROJEKTI 1994

Kartta 6
Terassi, alue E
Mk 1:20 ja 1:25
Piirt. A-M von Bonsdorff ja
S.Frondelius

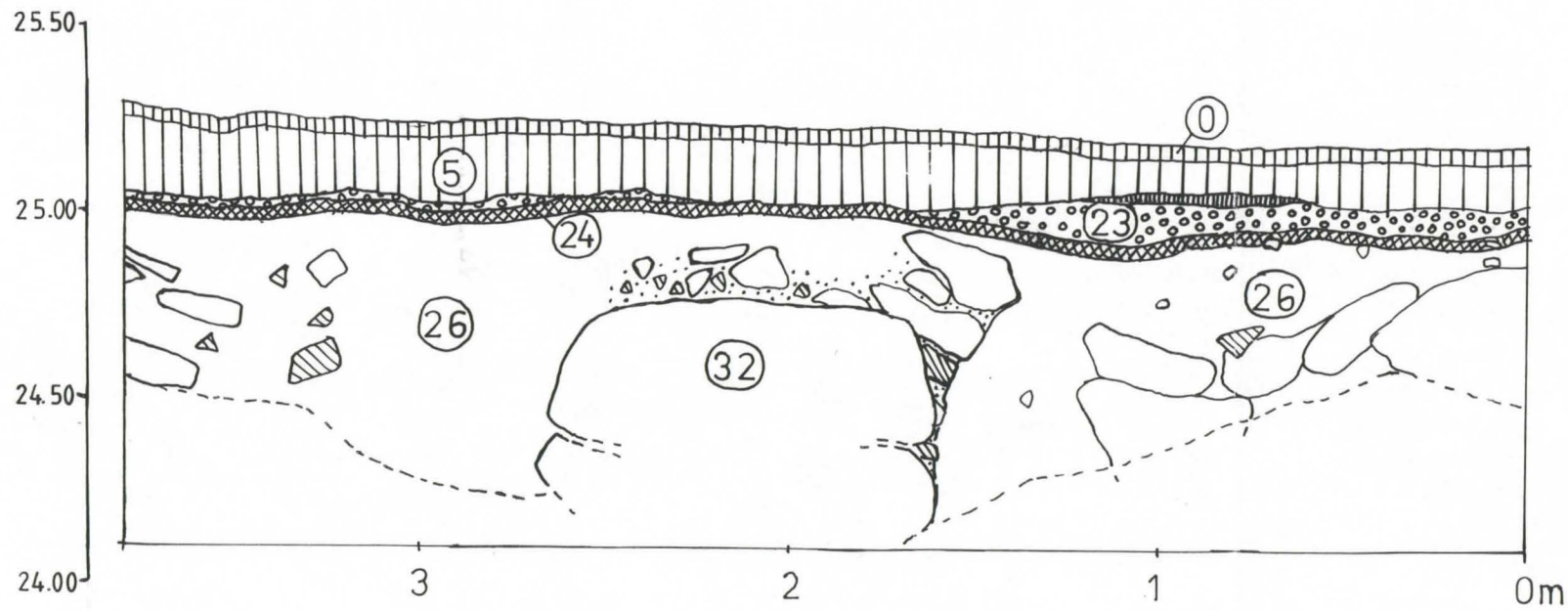
Profiili länteen

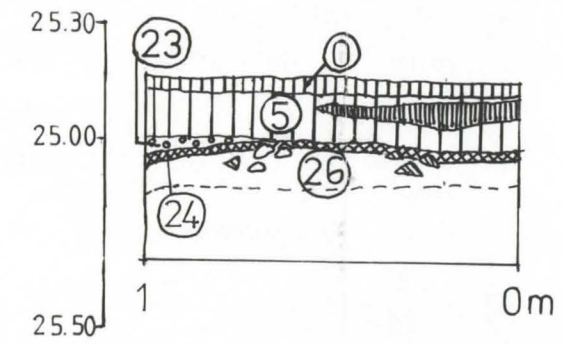
Profiili pohjoiseen

Profiili itään

Profiili etelään

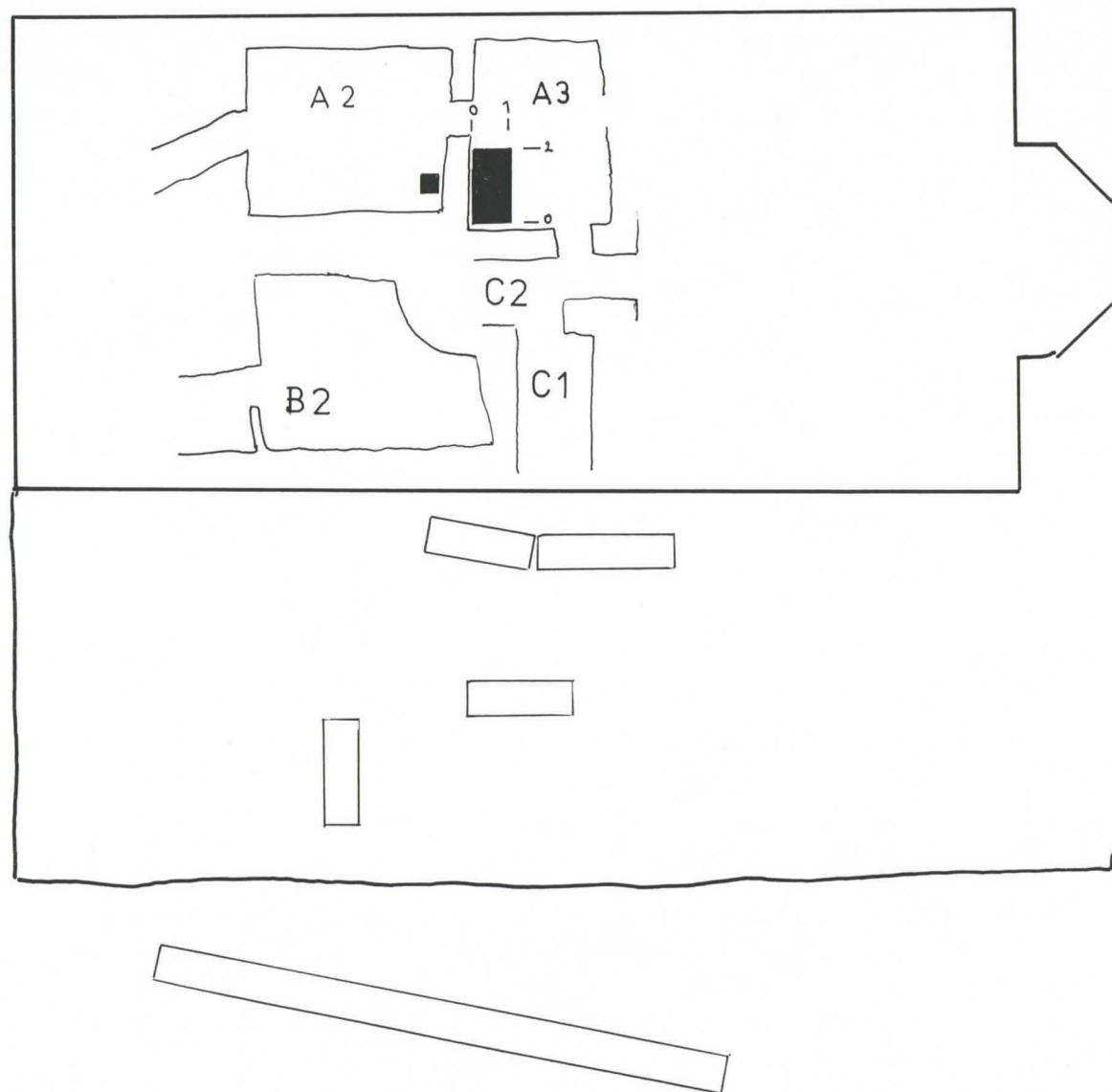
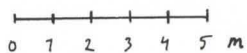
laasti	tiili
kivi	①...③⑥ yhteysnumerot
	- - - - - kaivetun alueen raja

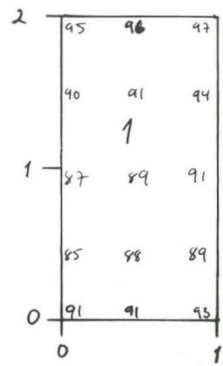
PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

Kartta 7
Terassi, alue E
Mk 1:20
Piirt. S. Frondelius ja K. Peltonen
23.9.1994

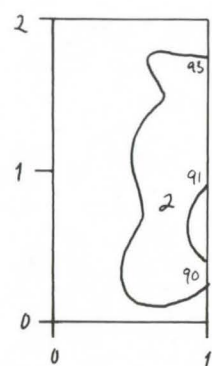
PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

Kartta 8
Kellareiden A2 ja A3 kaivausalueet
Mk 1:200

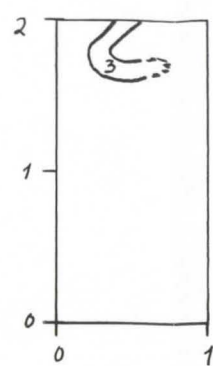

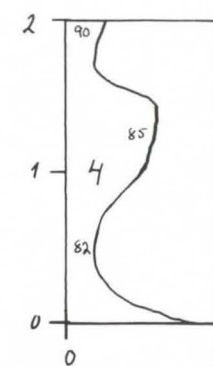
yht. 1

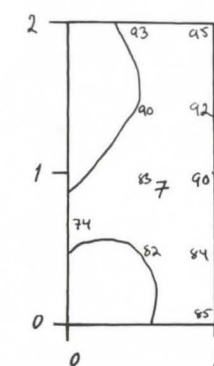
yht. 2

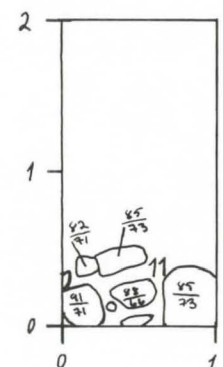
yht. 3

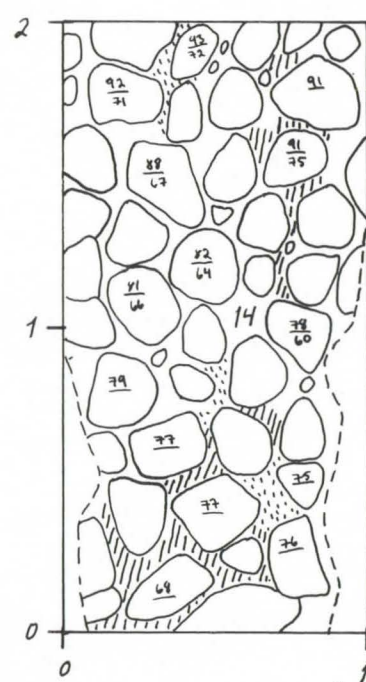
yht. 4

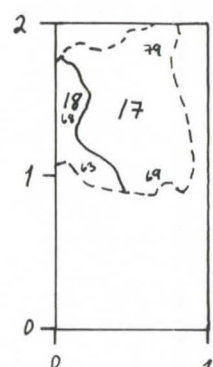
yht. 7

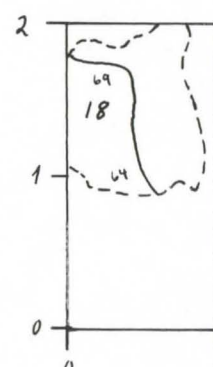
yht. 11

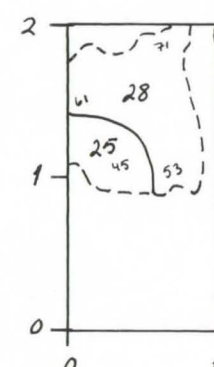
 vaalea hiekka
 hiiltä
 yht. 14

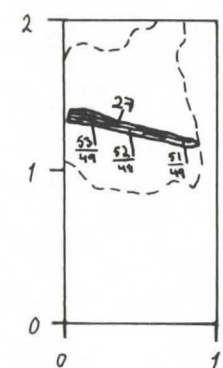
yht. 17

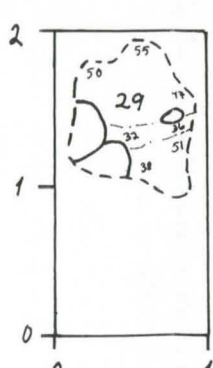
yht. 18

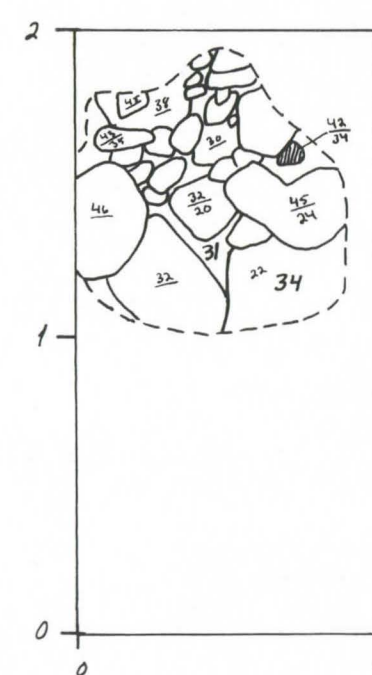
yht. 28 ja 25

yht. 27

yht. 29

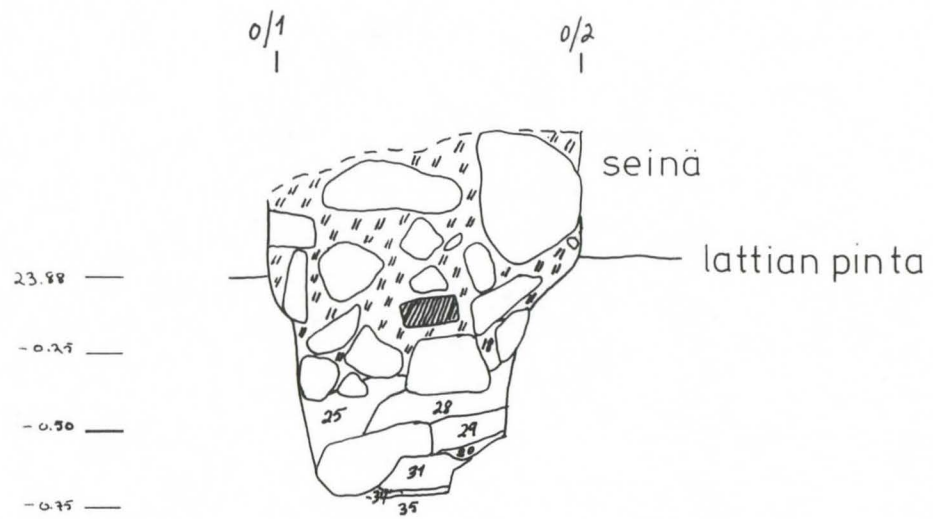

yht. 31 ja 34

PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

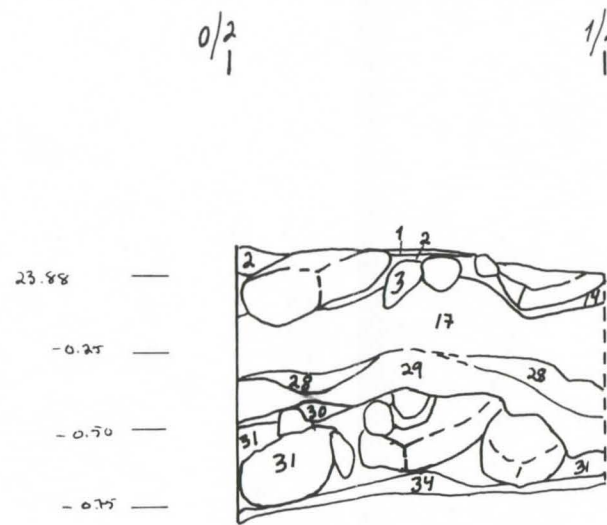
Kartta 9
Kellari A3
Mk 1:25 ja 1:50
Piirt. K.Vuoristo ja R.Ylönen
19. - 23.9. 1994

Vaaitusluvut absoluuttisia korkeuksia mpy.
Metriluku 23 mmpy, joka on kaikissa sama,
on jätetty pois ja pelkät senttimetrit on merkitty.

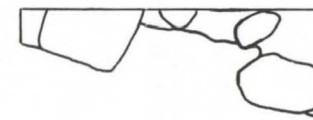
- laastia
- tiili
- kivi

1m

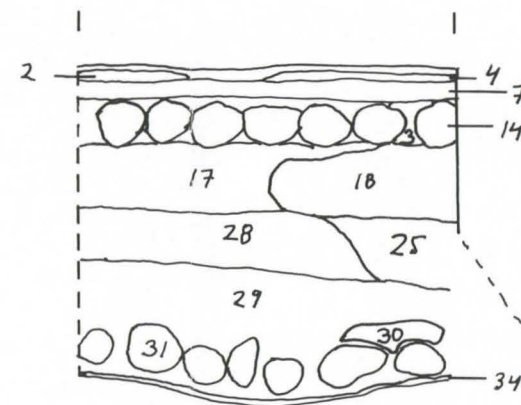
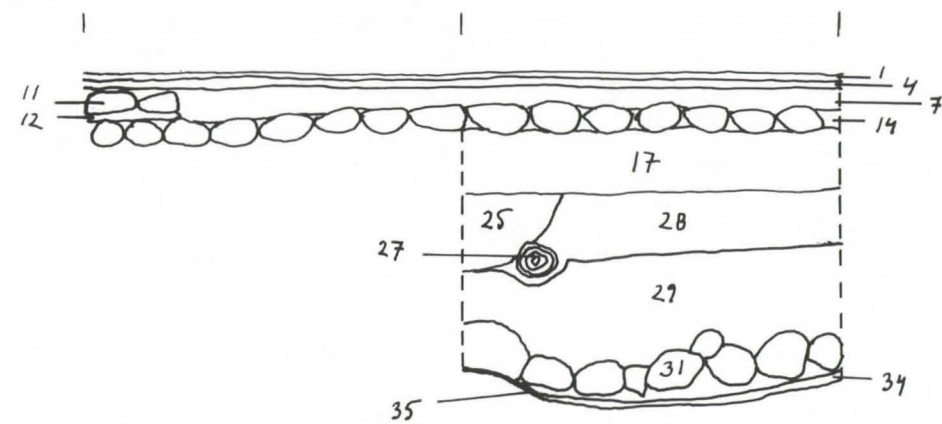
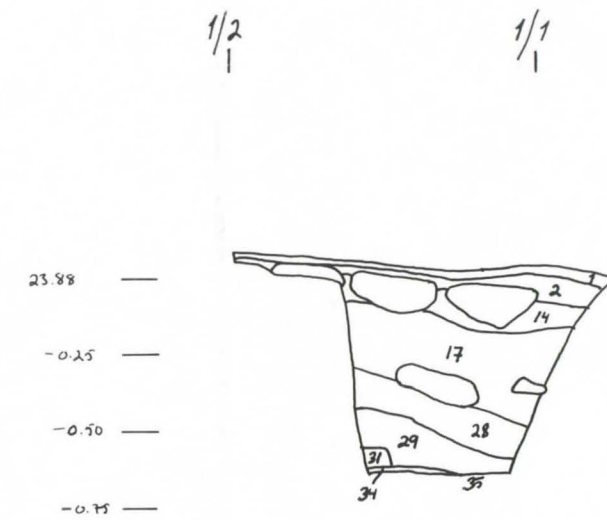

profiili suoristettuna

0/2 1/2

profiililinja ylhäältä katsottuna

poikkileikkaus pituussuunnassa ja poikittain
kerrokset ovat pelkistettyjä ja kaavamaisia, ei mittakaavassa

PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

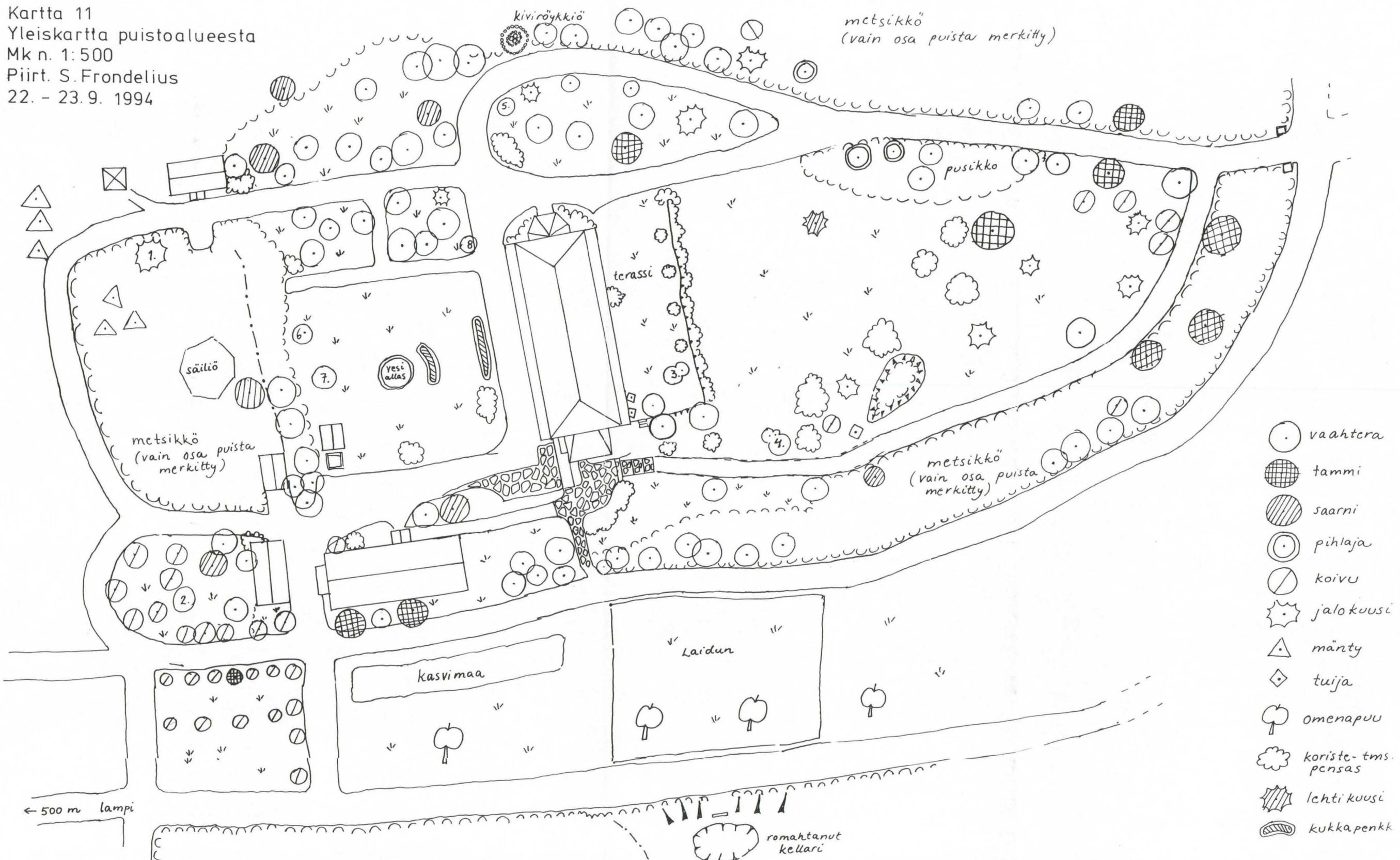
Kartta 10
Kellari A3
Mk 1:25
Piirt. K.Vuoristo ja
R.Ylönen
23.9.1994

PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

Kartta 11
Yleiskartta puistoalueesta
Mk n. 1:500
Piirt. S. Frondelius
22. - 23.9. 1994

laattakiviterassi
(paljastui 1993 kaivauksissa)

n. 20m

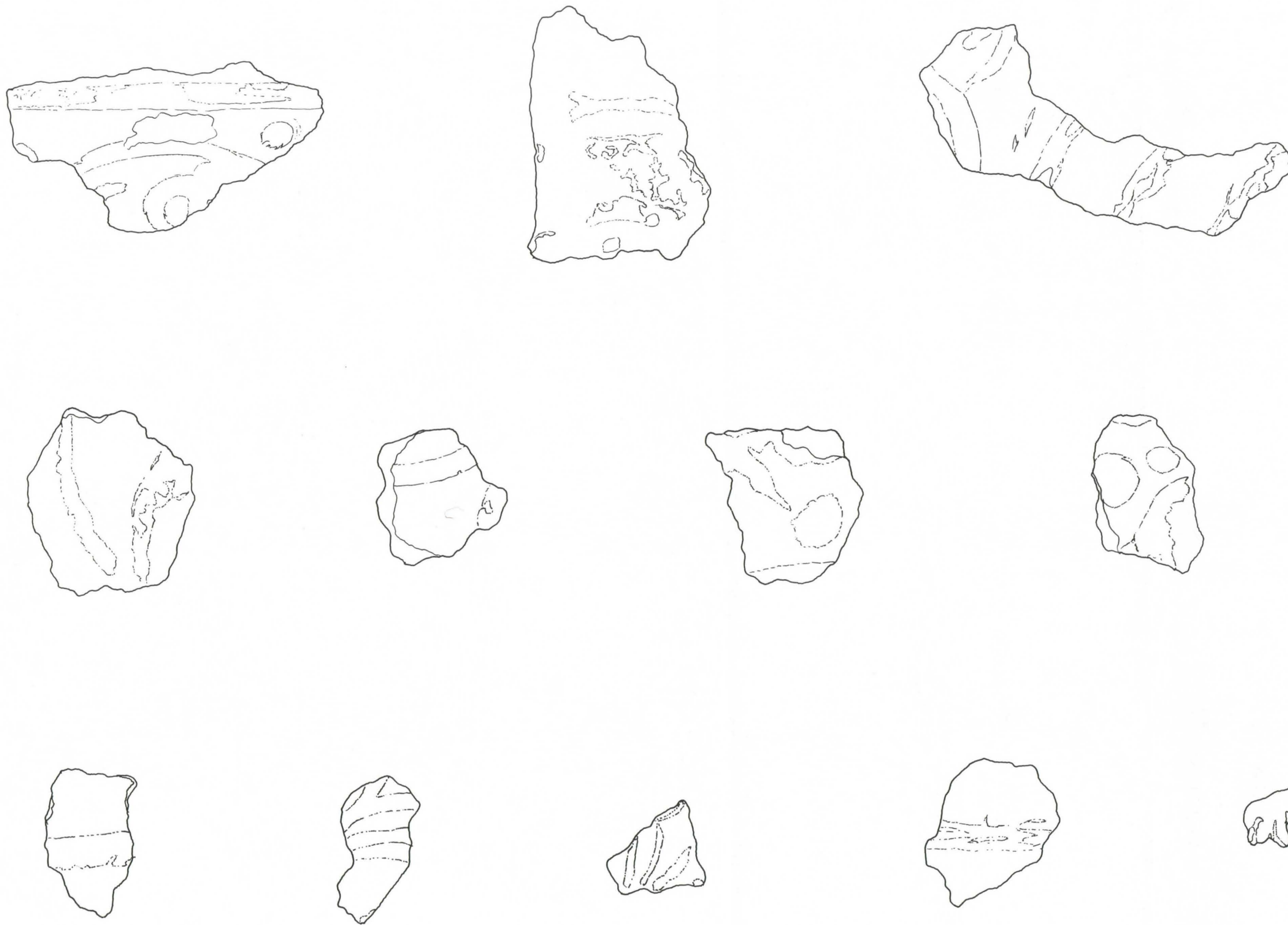

- vaahtera
- ◐ tammi
- ◑ saarni
- ◒ pihlaja
- ◓ koivu
- ✱ jalokuusi
- △ mänty
- ◇ tuija
- 🍏 omenapuu
- ☁ koriste-tms. pensas
- ✶ lehti kuusi
- 🍷 kukkapenkk

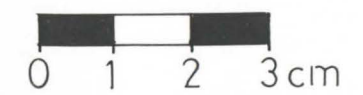
- ▨ pihanurmea, puistokäytävä t. tie
- ◻ laattakiveys
- ▬ metsänraja ja aita

1. kuusi (suuri)
2. hopeapaju
3. marjakuusi
4. alppiruusu
5. koristehedelmäpuu
6. raita (?)
7. koristevaahtera
8. puu, johon ympärty eri lajeja

romautunut kellari
piirtokinjoiutus kalliossa "TIL ÄLSKADE SÜSTER 1813"
sireeni-
"majat"

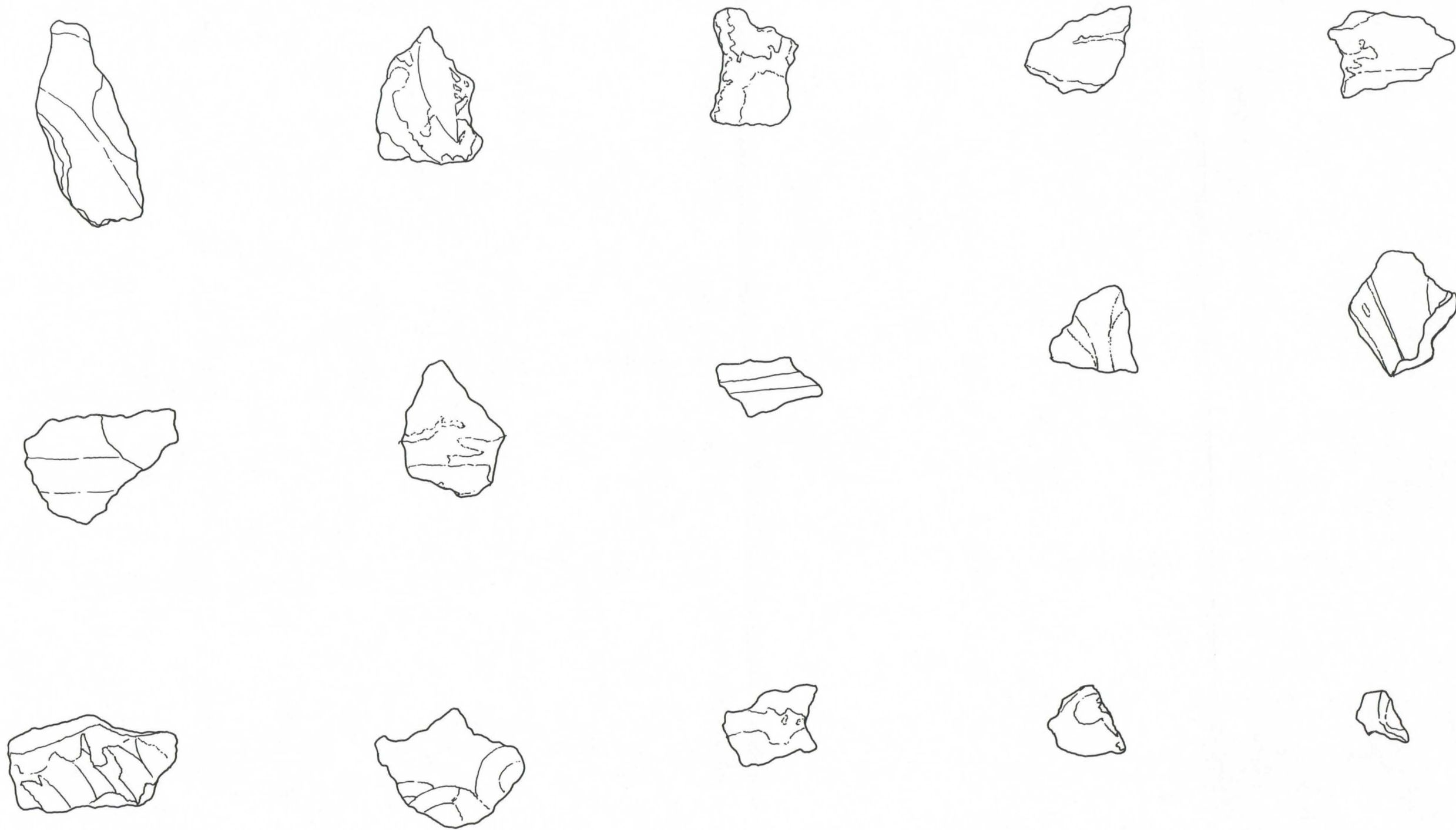
PERNIÖ MELKKILÄ
 SUKKA -PROJEKTI 1994

← P12205

~~Kartta~~ 13.1

Maalauskoristellut laastinkappaleet 1:1

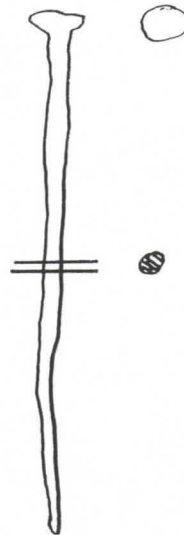
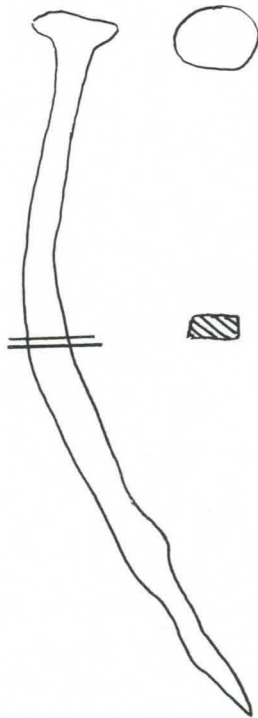
PERNIÖ MELKKILÄ
SUKKA -PROJEKTI 1994

← piirros

Kartta 13.2
Maalauskoristellut laastinkappaleet 1:1
T. Kuusela

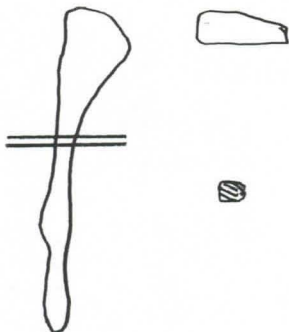

Löydöistä poistetut rautaesineet

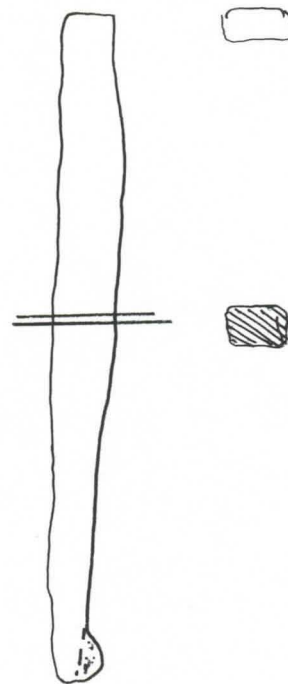

Alue D, yht. 5.

Alue D, yht. 5.

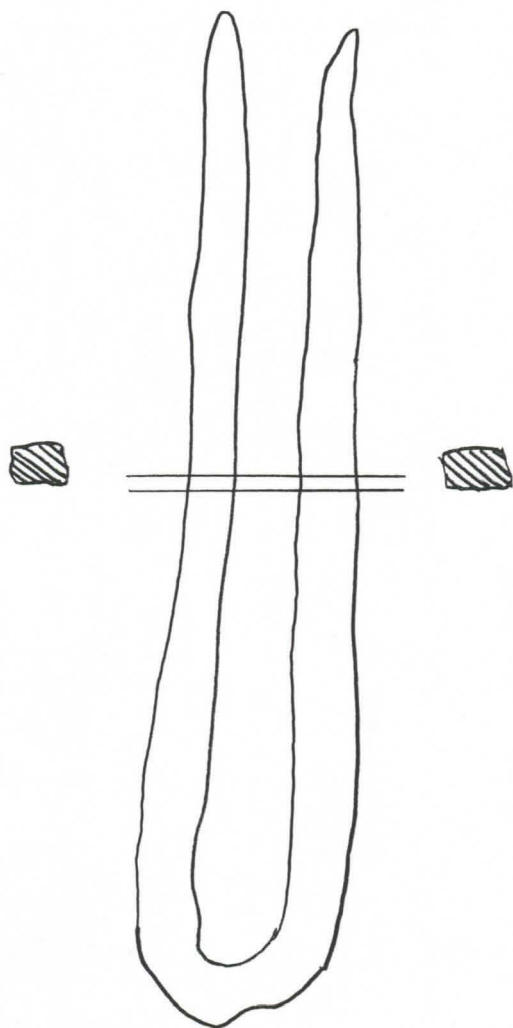
Alue C, yht. 19.

Alue D, yht. 5.

PERNIÖ MELKKILÄ
Helsingin yliopisto / SUKKA -projekti 1994
Piirros 14.2

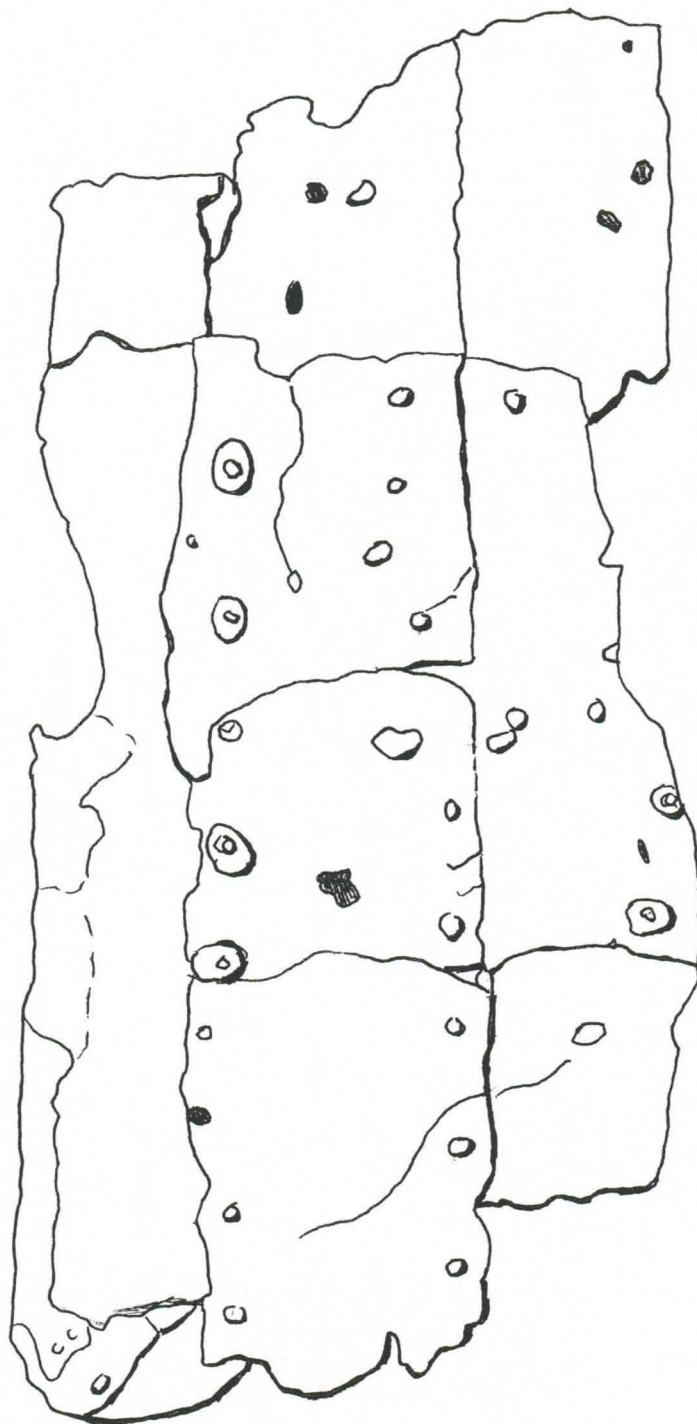
Löydöistä poistetut rautaesineet

Alue E, yhteys 0.

PERNIÖ MELKKILÄ
Helsingin yliopisto / SUKKA -projekti 1994
Piirros 15

Oviraudoitus KM 94065:36
MK 1:5
Piirt. M. Inkiläinen

PERNIÖN MELUKILÄ 1994
HELSINGIN YLIOPISTO /
SUKUA - PROJEKTI

LIITE KAIVAUS-
KARTOMUKSEEN
20.2.95

Förklaring till listor över benfragment

I listorna förekommer förutom det latinska djurnamnet även det svenska och det finska namnet. Beteckningen *Ovis aries*/*Capra hircus* är en sammanslagning av får och get, detta på grund av att endast ett fåtal benslag är möjliga att använda för att särskilja de två djuren. På samma sätt används beteckningen *Bos taurus*/*Equus caballus* för ko/häst vid ett tillfälle.

Gallus sp. är en beteckning på hönsfåglar, utan närmare artbestämning. *Anser sp.* är en beteckning på gåsfåglar, som inte varit möjliga att bestämma närmare på grund av benfragmentens skick. Med *Aves* avses ben som varit möjliga att bestämmas tillhörande fåglar av olika arter.

Pisces betecknar fragment som bestämts tillhörande fiskar. I några enstaka fall har även en närmare bestämning varit möjlig att göra.

Till kategorin *Obestämda* hör alla de ben som inte varit möjliga att bestämma till någon djurart. Däribland finns det benfragment där det varit möjligt att bestämma dess benslag, men inte arttillhörighet. Den största delen fragment i denna kategori har dock varit omöjliga att bestämma. Det beror i första hand på att fragmentens storlek varit alltför små.

Perniö, Melkkilä
Kellari

<u>Djurart</u>	<u>Antal fragment</u>	<u>Vikt</u>	<u>Fragmentens medelvikt</u>
Bos taurus (ko, lehmä)	9	305,3 g	33,9 g
Capra hircus (get, vuohi)	1	22,6 g	22,6 g
Ovis aries/Capra hircus (får/get, lammas/vuohi)	1	25,9 g	25,9 g
Sus domesticus (svin, sika)	2	7,6 g	3,8 g
Equus caballus (häst, hevonen)	1	152,4 g	152,4 g
Rattus norvegicus (brunråtta, rotta)	4	1,6 g	1,6 g
Gallus sp. (hönsfågel, kanalintu)	4	3,5 g	0,9 g
Aves (fågel, lintu)	12	22,05	1,8 g
Pisces, varav ingår (fisk, kala) Esox lucius (gädda, hauki)	-	115,4 g	-
Anura (grodor, sammakot)	1	0,05 g	0,05 g
<hr/>			
Summa: bestämda arter	35	656,4 g	-
Obestämda fragment	26	99,2 g	3,8 g
<hr/>			
Summa: alla fragment	61	755,6 g	-

Perniö, Melkkilä
A2 kuoppa

<u>Djurart</u>	<u>Antal fragment</u>	<u>Vikt</u>	<u>Fragmentens medelvikt</u>
Bos taurus (ko, lehmä)	2	67,0 g	33,5 g
Ovis aries/Capra hircus (får/get, lammas/vuohi)	1	2,7 g	2,7 g
Sus domesticus (svin, sika)	1	9,8 g	9,8 g
Aves (fågel, lintu)	1	0,4 g	0,4 g
<hr/>			
Summa: bestämda arter	5	79,9 g	(16,0 g)
Obestämda fragment	4	10,2 g	2,55 g
<hr/>			
Summa: alla fragment	9	90,1 g	10,0 g

MELKKILÄ
H.Y. SUKKARJ, 1994

PERNIÖ

RHO NEG 111669

RHO NEG 111673

RHO NEG 111668

RHO NEG 111670

VALOK. KARIM. PELTONEN

MELKKILÄ
H.Y. SUKKA-PROJ. 1994

PERNIÖ

RHO NEG 111675

RHO NEG 111676

RHO NEG 111674

MELKKILÄ

H.Y.
SUKKA-PROJ. 1994

PERNIÖ

RHO 111680

RHO NES 111682

RHO 111677

RHO NES 111681

RHO NES 111685

RHO NES 111687

RHO NES 111684

RHO NES 111686

MELKKILÄ
H.Y. SUKKA-PROJ. 1994

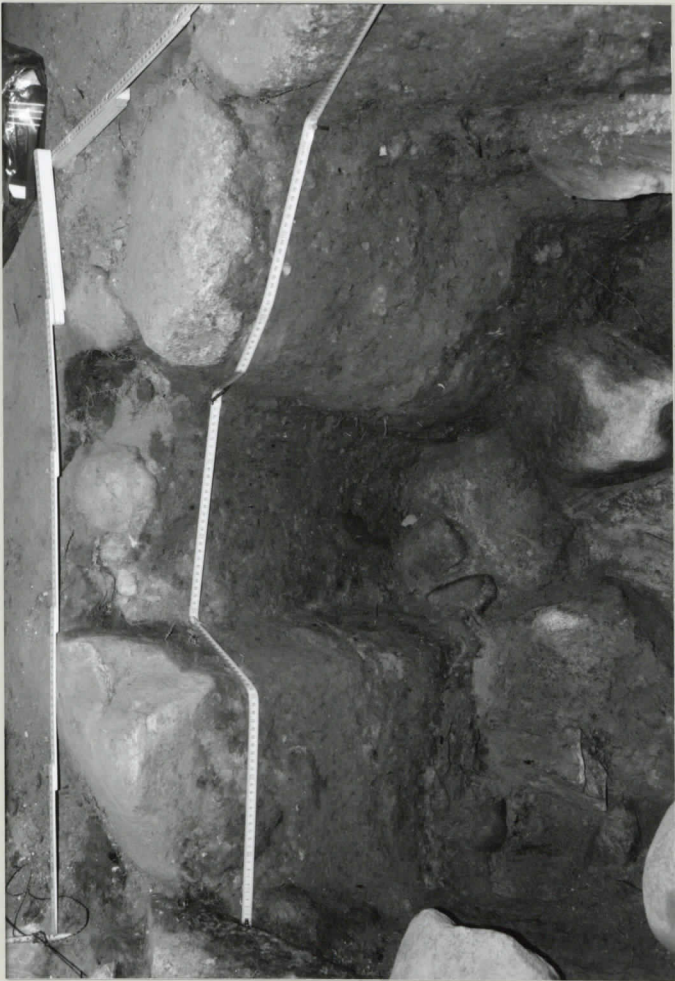
PERNIÖ

RHO NEG 111691

RHO NEG 111693

RHO NEG 111690

RHO NEG 111692

MELKKILÄ
H.Y. SUKKA-PROJ. 1994

PERNIÖ

RHO NES 111695

RHO NES 111697

RHO NES 111694

RHO NES 111696

VALDE. RAJA VLÖNEN 1994

MELKKILÄ
HY. / SUKKA-PROJ. 1994

PERNIÖ

RHO NES 111699

RHO NES 111704

RHO NES 111698

RHO NES 111700

MELKKILÄ
H.Y./SUKKAPROJ. 1994

PERNIÖ

RHO NEG 111708

RHO NEG 111712

RHO NEG 111705

RHO NEG 111709

VALOK. RAJA YLÖNEN 1994

RHO NES 111714

RHO NES 111716

RHO NES 111713

RHO NES 111715

MELKKILÄ
HY/SOKKA PROJ. 1994

PERNIÖ

RHO NES 111721

RHO NES 111723

RHO NES 111718

RHO NES 111722

VALOK. KARI M PELTONEN 1994